

P. 11.151

PREOCUPĂRI DIDACTICE

REDAȚIA : VIRGIL DOBRESCU, Profesor

STRADA PETRU-RAREȘ, --PIATRA-NEAMȚ

SUMARUL :

Lămuriri	Redacția
Forme de viață sufletească	Virgil Dobrescu, profesor
Examenul antropometric	Petre Butnaru, institutor
Provincia istorică	Victor Andrei, profesor
Necesitatea reînvierii didactice în învățământul primar	N. Mancaș, învățător
Problemele unei științe nouă	Victor Savin, profesor
Raportul Asoc. Prof. Secundari Secția Piatra-Neamț	I. Dragan, profesor
Realizări în domeniul bibliotecii	C. Turcu, profesor

RECENZII :

<i>Sociologia</i> Psihologia militans de D. Gusti . .	M. Cojocaru, învățător
Psihologia desemnului de C. Pârlog	N. Arhip, învățător
Reviste, spicuri, cronică	de M. Cojocaru

Bibliografie

ANUL I Nr. 1   ♦   SEPTEMBRIE   ♦   1935

18672

Abonamentul pe un an este de 100 lei, iar un număr 10 lei.

Pentru elevii școalelor normale abonamentul este de 80 lei anual.

Pentru Domnii Colegi cari vor să se considere membri fondatori ai revistei, abonamentul începe de la 200 lei.

Revista apare lunar. Toți abonații primesc la sfârșitul anului o copertă pentru legatul celor 10 numere, cari vor apărea în fiecare an și un index bibliografic al întregului an.

Primim cu plăcere colaborări din partea Domnilor Colegi — profesori și învățători — bine înțeles dacă lucrările Domniilor lor se încadrează în programul revistei noastre.

Articolele nu vor fi mai lungi ca opt pagini de un sfert de coală de scris și vor fi scrise citeț pe o singură pagină.

Manuscrisele nu se restituie.

Schimbul de reviste, manuscrisele pentru revistă, cărțile pentru recenzii și orice corespondență privitoare la redacție se vor trimite pe adresa: Virgil Dobrescu, profesor Str. Petru-Rareș, Piatra-N.

Toată corespondența privitoare la administrația revistei, precum și plata abonamentului se vor adresa: Petre Butnaru, institutor Str. Ed. Mirto 68.

Rugăm pe toți acei cari primesc primul număr al revistei și nu vor să se aboneze, să-l restituie pe adresa administrației. Pe toți, cari nu restituie revista, îi considerăm abonați și așteptăm să ne trimită costul abonamentului întrucât revista nu se sprijină decât pe plata regulată a abonamentelor.

Nu se împru-
mută acasă.

Lămuriri.

De ce apare revista ?

Se constată în lumea ideilor pedagogice un haos și o desorientare — poate motivată — la cei chemați să lucreze pe cest teren. Trăim în vremi de prefacere, când se cer înnoiri pe toate terenurile.

De vină poate să fie și oficialitatea, care nu aprofundează temeinic problemele în legătură cu organizarea și îndrumarea școlară; pe de altă parte o vină este și graba care se pune în asimilarea de cunoștinți, grabă ce nu se cunoștea înainte de războiul cel mare și care fatal duce la superficialitate și diletantism, bagatelizându-se atsfel cele mai importante probleme.

Dacă în alte domenii, acest fenomen are consecințe mai puțin funeste, în domeniul educației, unde este vorba de formarea noilor generații și de sănătatea morală a unei națiuni, urmările pot fi dezastruoase.

O reacțiune se impune și trebuie să porniasă tocmai din partea slujitorilor școlai.

Cu ce scop aparem ?

Răul se poate ameliora. În alte țări, unde după război a fost aceiași situație, s'a reacționat mai viguros și la timp. Mijloace sunt multe. Unul dintre ele este și publicația aceasta, al cărui prim număr îl prezentăm acum cititorilor.

Ea se adresează în special învățătorilor.

Există, în rândul acestor muncitori de elită pe ogorul neamului, suficiente elemente valoroase și conștiente de rolul lor înalt, cum și de pregătirea teoretică și tehnică ce li incumbă acest rol.

Tocmai aici este însă și greutatea. Pedagogia — știința educației — este într'o continuă evoluție. Zilnic se aduc noi contribuții, cari fac să ia naștere curente și sisteme noi, în care se găsesc uneori exagerări și care fac imposibilă o orientare; iar învățătorului i se cer eforturi peste puteri ca să se poată informa la timp și ca să poată lua față de aceste mișcări atitudinea cea mai potrivită.

Ne propunem un țel precis și modest: Prezentarea sistematică a elementelor de cultură teoretică și tehnică profesională, clarificarea problemelor în legătură cu noile tendințe din pedagogia contemporană, comunicarea realizărilor — chiar cele mai modeste — din școala noastră și informarea cetitorilor asupra publicațiilor de specialitate.

Revista va cuprinde — deocamdată — patru părți distincte, toate împreună formând o unitate organică:

I. Psihologie și Pedologie. Aici se va trata viața sufletească și manifestările ei mai importante la om în general și la copil în special

dându-se îndrumarea necesară și potrivită mediului în care lucrează învățătorul, spre a-l pune în situația ca să poată răspunde unei îndatoriri oficiale: studiul individualității copilului, prin complectarea fișei.

Se vor trata pe rând funcțiile cunoașterii, interesul, atenția, intuiția, a percepția, memoria, gândirea, viața afectivă și cea volițională, insistându-se asupra higienii muncii școlarului, a oboselei și urmărilor ei, surmenajului și plictiselei. Nu se va neglija să se stăruie asupra deosebirilor psihice dintre școlari, după vârstă, mediu și sex, căutând a se ajunge la concluzii în legătură cu aceste diferențieri.

II. Pedagogie, didactică și sociologie. În această parte vom prezenta soluțiile care se dau principalelor probleme de educație, ținând seama de tendința, ce se precizează din ce în ce mai mult, tendință care face din educație o funcție socială. Se vor lămurii astfel problema idealului și a mijloacelor de realizat acest ideal.

Vom lămurii problemele capitale ale didacticii, azi carecam neglijată în școală — și vom trata pe rând principalele probleme ale sociologiei întrucât noi suntem partizani convinși ai părerii că înțelegerea problemelor de educație este înlesnită prin explicarea lor sociologică.

III. Realizări și drumuri noi. Vom îmbrățișa aici rezultatele observațiilor și experimentelor care se produc și formează munca zi de zi a învățătorului și cari constituiesc realizări, cari merită să fie remarcate și cunoscute. Aici se vor da și orientări necesare. Se vor înfățișa sisteme noi de educație, tratându-le într'un spirit critic-obiectiv, spirit de care este animată gruparea noastră.

IV. Actualități. Această ultimă parte va constitui ca la orice revistă partea vie, dinamică. Pe cât va fi posibil nu vom lăsa să scape nimic din frământarea culturii contemporane. În cronici, recenzii, revista revistelor, bibliografii, etc., vom ține în curent pe cetitori căutând ca prin această rubrică să îmbogățim cultura generală, să dăm posibilitate de informare și a ne ține la curent cu mișcarea spirituală a timpului evident dând precădere celei pedagogice.

Programul este vast și cere mai mulți ani pentru realizarea lui. Noi pornim la lucru cu modestie, dar cu ferma convingere că servim școala și învățătorimea.

Toate străduințele și toată priceperea noastră o închinăm binelui școlii românești și slujitorilor ei, întrucât avem credința că prin această revistă împlinim un act de solidaritate spirituală față de aceia cari în cele mai grele condițiuni și sub povara unor vremi atât de vitrige muncesc însuflețiți de mult idealism, năzuind ca prin acțiunea lor să creeze o generație mai bună și poate... o lume nouă.

La rândul nostru așteptăm de la ei încurajare și sprijin.

REDACTIA

I. PSIHLOGIE ȘI PEDOLOGIE

FORME DE VIAȚĂ SUFLETEASCĂ

1. *Viața.*
2. *Viața organică și de relație*
3. *Tropism.*
4. *Act reflex.*
5. *Conștiință.*
6. *Concluzii.*

Viața este un atribut principal a ceea ce numim ființă. Toate ființele sunt făcute dintr-o materie albuminoidă numită în știință *protoplasmă*, iar mai simplu materie vie. Această materie vie sau *protoplasmă* se deosebește de materia moartă prin anume funcțiuni pe care le posedă: se nutrește și se reproduce.

Ceea ce numim în mod obișnuit nutriție, nu este altceva decât o funcțiune, pe cari o au ființele (*protoplasma*) de a aduna din mediul înconjurător materie brută (ne-vie) și a o transforma în *protoplasmă* (materie vie) și de a elimina produsele nefolositoare. Această funcție este numită și funcție de asimilare și desasimilare.

Nu poate fi vorba de nutriție decât atunci când există o *protoplasmă*, care să poată asimila și un mediu prielnic care să înlesnească această asimilare.

Mediul înconjurător excită *protoplasma* și tot el le dă și materia trebuitoare. Între mediu și *protoplasmă* se produce un viu schimb de materie și de energie.

Protoplasma primește dela mediu pe deoparte excitațiile și hrana necesară; iar pe de altă parte restituie aceluiași mediu tot ceea ce nu-i este de trebuință. Încetând acest schimb, încetează și viața, căci viața nu este altceva decât lupta de a se menține în mediu, prin acest schimb încontinuu.

Protoplasma însă nu poate să trăiască decât organizată sub formă de *celulă*, formă sub care a apărut și viața. Odată cu organizarea aceasta chiar, s'a simțit nevoia și de diferențiere. La celulă găsim o parte, *protoplasma*, care îndeplinește funcția de nutriție, altă parte, *nucleul*, care are funcția de a dirija și înfășurată o parte externă, *membrana*, care are funcțiunea de a ocroti *protoplasma*. Orice ființă este formată din una sau mai multe celule, *Celula*, astfel diferențiată este prima licărire de viață,

2. Dela început viața se manifestă prin două funcțiuni distincte. Una, care se exercită în interiorul ființei (organismului) și care constă din digestie, respirație, excreție, etc., și alcătuește așa zisa viață organică sau vegetativă din cauză că la vegetale predomină această funcțiune; altă funcțiune se produce la exterior, constituind activitatea externă a organismului și constă din simțire, mișcare, etc. și alcătuește viața de relație sau viața animală, fiindcă la animale această funcțiune este predominantă. La orice ființă, cât de inferioară, chiar la cele unicelulare, manifestările de viață deși sunt simple și mașinale conțin totuși funcțiile fundamentale ale vieții de relație. Se irită la excitațiile mediului, păstrează numele iritațiilor provocate și se poate mișca pentru găsirea mediului prielnic. Găsim deci *simțire*, *memorie*, desigur o memorie inconștientă, numită și memorie organică, și *mișcare*.

Cu cât animalele sunt mai evluate cu atât și viața lor de relație se complică și se diferențiază.

În locul unei simțiri oarbe se ajunge la senzații, și la creiarea de organe de simț pentru fiecare fel de excitație; în locul memoriei organice, o memorie slabă și inconștientă, se ajunge la o memorie asociativă, care residă în centrii nervoși superiori, o memorie cu proprietatea de a păstra mai mult timp impresiile primite; înfârșit, în locul unei mișcări mecanice și globale, se ajunge la mișcări reflexe și instinctive și chiar la o mișcare inteligentă, voluntară și conștientă.

3. Să stăruim mai mult asupra acestei evoluții a vieții de relație, fiindcă în această evoluție vedem formele vieții și treptele manifestărilor vieții sufletești.

Vegetalele ca și unele animale nevertebrate inferioare au viața la fel cu a animalelor unicelulare. Pentru a trăi n'au nevoie de sistem nervos. Ele stabilesc relații cu mediul înconjurător prin reacțiuni mecanice, se mișcă în mediu ca niște automate și sunt conduse de forțele naturii.

Unele sunt atrase de lumină, altele de întuneric, altele de temperatură. Mișcările lor sunt globale și imediate.

Astfel de reacțiuni, produse fără ajutorul sistemului nervos, poartă numele de *tropisme*. Felul excitației dă și numele tropismului. Reacțiunile la lumină se numesc *foto-tropisme*, la umezeală, *hidro-tropisme*, etc.

Tropismul este instrumentul de orientare în mediu la toate animalele unicelulare și la un mare număr de animale multiceulare. El nu dispare definitiv nici la animalele cu sistem nervos și se păstrează chiar la animale pe o scară de evoluție înaintată.

Unii psihologi vorbesc de reacțiuni tropice și la copil, în primele zile de naștere.

4. Pe măsură ce apare sistemul nervos la animale întâlnim altfel de reacțiuni. El se afirmă printr'o funcție nouă, prin *reflex*. Reflexul ca și

tropismul este o reacție imediată și inconștientă ca răspuns unei excitații a mediului.

De îndată ce un animal are un început de sistem nervos, poate să reacționeze prin reflexe, căci producerea unui act reflex presupune un aparat foarte simplu: o fibră sensibilă, un centru nervos, o fibră motrică și un mușchiu.

Fibra sensibilă primește iritația și o conduce la centru nervos, care o transmite prin fibra motrică, mușchiului.

Spuneam mai sus că materia vie în general are proprietatea de a păstra urmele excitațiilor primite; aceste urme se păstrează sub formă de predispoziție și înlesnește reacțiunile animalului la excitații asemănătoare.

Această proprietate, care se numește memorie organică, e și mai puternică, când este vorba de materie nervoasă.

Animalele își acumulează prin experiență proprie o serie de mișcări, cari îl fac să răspundă din ce în ce mai iute și mai perfect la unele excitații prielnice.

Aceasta constituie și adaptarea lui la mediu. Apoi el selecționează dintre toate reacțiile pe acelea cari îi sunt utile și prin deasa lor repetare devin ereditare, fixându-se de organism.

În rezumat reacțiile folositoare se aleg prin *selecțiune naturală*, devin obișnuite animalului prin *adaptare* și se transmit descendenților, fixându-se în specie, *prin ereditate*. Reflexele devin astfel acte înăscute și au ca finalitate conservarea individului, finalitate care e inconștientă.

Activitatea reflexă e foarte complexă. O excitație slabă produsă asupra unui singur punct al unui organism dă un reflex local, localizat la un singur mușchi. Acesta e un reflex simplu. Dacă excitația e mai puternică, reflexul radiază propagându-se și la alți mușchi, care adesea reacționează coordonându-se și dă un act util individului.

Trebue să relevăm apoi *reflexele absolute* și *reflexele condiționate*. Cele dintâiu au un rol pur biologic și sunt provocate de excitații, cari le sunt proprii. Ex. Un aliment introdus în gură provoacă salivă. Cele din urmă sunt provocate indirect, de excitații cari nu sunt proprii. Ex. Vederea unei lămâi produce secreția salivei. Aci o excitație vizuală joacă rolul unei excitații gustative; aceasta se explică prin deasa asociere făcută de experiență individuală.

Și reflexele condiționate ca și cele absolute se transmit ca dispoziții ereditare și fac ca urmașii să câștige foarte ușor o serie de reacțiuni utile, pe care înaintașii lor le-a câștigat cu multă trudă.

Actele reflexe condiționate au o deosebită importanță, fiindcă pe ele se sprijină tot progresul vieții de relație și a înlesnit evoluția vieții sufletești.

Constatăm deci că prin actele reflexe viața de relație ajunge la o

nouă etapă. Dacă prin tropism, animalul e sclavul mediului, prin actul reflex se eliberează în parte de tirania mediului și capătă un început de autonomie; ba ceva mai mult, individualitatea animalului e gata să se accentueze.

Prin reflexele condiționate se aproprie chiar de o nouă cucerire a vieții de relație, de instinct.

4. *Instinctul* nu este altceva decât un reflex, foarte complicat o coordonare de reflexe, cari au un scop util. Este greu să precizăm în seria animală când încetează reflexul și unde începe instinctul. Un animal cât de inferior de îndată ce are sistem nervos se conduce și prin reflexe și prin instincte.

Instinctul s'a produs ca și reflexul prin aceleași legi ale vieții de relație. Adaptarea, selecțiunea naturală și ereditatea au jucat acelaș rol. Complexitatea instinctelor le deosebește de actele reflexe. La instinct găsim coordonări în serii de reflexe și înlănțuiri a căror urme sunt așa de îndepărtate că se confundă cu întreaga viață a animalului.

N'avem decât să dăm câteva exemple: construirea fagurilor la albine, țesutul pânzei la paianjen, activitatea furnicilor.

Instinctul este tot un act inconștient și înăscut. Se deosebește totuși de reflexe prin aceea că pe când actul reflex are de scop conservarea individului, instinctul are un scop mai îndepărtat, el conservă speța.

Adesea chiar producerea lui duce la pierderea individului, dar la triumful speței.

O altă deosebire între instinct și reflex ar fi și faptul ca celui din urmă îi trebuie întotdeauna o excitație ca să se producă. Instinctul se declanșează chiar la o excitație slabă și uneori nu așteaptă nici un fel de provocare externă.

Când este vorba de instincte se fac și unele clasificări pe cari nu putem să nu le relevăm.

Dacă cercetăm viața instinctivă la animale, vedem că unele instincte sunt mai stabile și chiar fixe, precum sunt instinctele de nutriție, de apărare, reproducție, etc., iar altele, din contra, variază din cauza intervenției influențelor mediului și a inteligenței individuale a animalului.

Cele dintâiu, adică instinctele stabile, se numesc instincte primare; celelalte, care se modifică și sunt deci variabile, li se zic instincte plastice. Ori cum s'ar prezenta, instinctul este o nouă cucerire, o nouă etapă în viața de relație a animalului, căci relațiunile dintre el și mediu sunt cu totul altele.

Animalele cari răspund la excitațiile mediului prin instincte, încep să diferențieze mediul extern în impresiuni coordonate trebuințelor lor; mediul

pentru ele nu mai e un câmp de forțe anonime; îl transformă în înfățișări individuale de obiecte. Reacțiunile lor sunt răspunsuri ale unei individualități animale, răspunsuri caracterizate prin ereditatea speciei.

Această biruință a animalului asupra mediului a fost posibilă datorită sistemului nervos și mai ales diferențierilor cari s'au produs în evoluția acestui sistem.

Instinctul, alături de reflex, sunt însă acte oarbe, inconștiente. Ele nu pot fi explicate decât pe baza finalității. Reflexul are ca scop — după cum am văzut — conservarea individului; instinctul este o coordonare de acte reflexe pe care o formează prin ereditate totalitatea speciei animalului, pentru conservarea sa, nu animalul individual. Instinctul e pus în serviciu speciei, nu a individului și este un fel de garanție că specia va continua.

Instinctul nu vrea să știe despre indivizi, adesea animalul lăsat pradă instinctelor se distruge ca individ.

Natura trebuie să înzestreze pe individ cu o funcție nouă.

6) Viața de relație a animalului ajunge la o ultimă cucerire: *conștiința*. Prin această nouă funcție individul poate face față oricărei împrejurări în care este pus, își poate adapta instinctul și lua o atitudine inteligentă în situații noi și neprevăzute. Prin conștiință se câștigă noi aptitudini. Animalul poate alege între mai multe posibilități, poate să se stăpânească și să prevadă pe baza experienței individuale, are puțința să se cunoască pe sine și să se deosebească de restul lumii și în general animalul condiționează întreaga lui manifestare de individualitatea sa.

Nu se poate preciza când apare conștiința în evoluția vieții de relație a animalelor. După unii psihologi găsim conștiința chiar la artropodeii cari trăesc în grupe. Activitatea furnicelor și chiar a albinelor, nu poate fi înțeleasă de cât dacă admitem că la baza acestei activități este o licărire cât de slabă a conștiinței, căci găsim aci și inițiativă și prevedere.

Apariția conștiinței a fost posibilă numai datorită dezvoltării și organizării materiei nervoase.

Această apariție a mai fost ajutată și de alți factori, dintre cari doi trebuiesc relevați: gruparea și diferențierea ce începe să o facă animalul între excitații și viața colectivă.

Din cauza diferențierilor sistemului nervos și complexității vieții de relații le animalele superioare mai ales, acestea încep să deosebească excitațiile.

Unele vin dela mediul extern, altele vin dela organismul lor propriu; unele sunt intermitente, iar altele sunt continui. Animalul a fost constrâns să facă deosebirea că mediul extern îi opune o rezistență, pe când organismul său nu-i opune niciuna.

Astfel s'a ajuns la posibilitatea ca să facă deosebirea între individualitatea sa fizică și lumea exterioară, s'a ajuns la ceea ce se numește conștiința eului fizic.

De asemenea viața socială prin constrângerile ce le exercită asupra membrilor unei societăți, prin disciplina și ierarhia cari limitează egoismul individual a înlesnit și mai mult cunoașterea de sine și deci producerea conștiinței.

Actele animalelor la cari găsim această funcțiune nouă — conștiința — nu mai sunt acte oarbe. Ele sunt acte voluntare cu un scop bine determinat și conștient și sunt perfectibile. Și aceste acte sunt determinate de excitanți — externi sau interni — dar aci nu mai găsim proporționalitatea dintre tăria excitației și reacția. La o excitație foarte puternică se poate întâmpla o reacție foarte slabă.

6) Am văzut că și reflexul și instinctul, cele mai primitive manifestări ale vieții sufletești, nu s'au putut explica până când nu am presupus că ele au o finalitate, finalitate desigur inconștientă. Și reflexul și instinctul se pot explica prin totalitățile, la conservarea cărora sunt chemate să participe. Unul presupune unitatea organismului individual, celălalt unitatea speciei animale.

Viața sufletească a omului, nu poate fi explicată nici ea decât dacă o punem în legătură cu viața socială, dacă o raportăm la conduita pe care trebuie să o aibă individul-om ca membru al unei societăți.

Finalitatea conștiinței este impusă de îndatorirea individului de a trăi într'un mediu social.

Această îndatorire, imprimă și o anumită finalitate. Dintre toate animalele, omul însă este acela care poate desprinde de restul mediului, pe semenul său ca pe un individ deosebit.

Este „un animal social“ și aceasta din nevoie organică. El nu poate trăi decât în familie și în societate. Viața lui ar fi însă imposibilă și toate diferențierile lui funcționale cu greu s'ar putea menține, dacă semenii lui nu i-ar veni în ajutor. La om — dintre toate animalele — găsim cea mai lungă copilărie și câtă muncă se cere din partea semenilor săi, ca să poată fi pus în situația să înfrunte lupta pentru viață.

Și de câte ori cu toată osteneala semenilor, cu toată educația care durează un lung șir de ani, omul se găsește în imposibilitate de a face față situațiilor în cari este pus în viața socială.

Ce ar putea face omul în lupta cu mediul social, dacă ar avea ca instrument de orientare numai reflexele și instinctele?

În faptele unei individualități conștiente, constatăm răspuns la mediul extern, cari nu mai sunt tipice ci au ceva nou. Acest lucru îl aduce nou conștiința; ea poartă pecetea unei individualități.

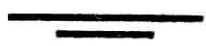
Trebue să precizăm însă că această nouă cucerire a vieții „conștiința” utilizează în activitatea sa vechile mecanisme ale reflexelor și instinctelor. Ea nu aduce nou decât o nouă coordonare a acestor mecanisme și o coordonare care să o pună în măsură ca să dea răspunsuri potrivite și conștiente în orientarea individului în viață.

Am înfățișat manifestările vieții de relație și evoluția acestor manifestări în seria animală. Multă vreme noțiunea de viață sufletească avea o sferă restrânsă. Nu se acorda decât numai acelor manifestări de viață, cari erau condiționate de o individualitate conștientă. Astăzi se dă un sens mai larg acestei noțiuni. Scopul acestui articol a fost ca să arătăm aceste manifestări primitive ale vieții și să le precizăm. Psihologia se ocupă nu numai cu manifestările sufletești legate de o conștiință, ci și cu celelalte manifestări de viață cari ar înlesni explicarea celor dintâiu.

Psihologia studiază viața sufletească; nu cercetează însă ce este sufletul în sine și nici dacă ceea ce numim suflet este o ființă deosebită de corp, nemuritoare sau nevăzută. Aceste probleme sunt cercetate sau de religie sau de metafizică. Psihologia studiază manifestările atribuite sufletului, manifestări care se numesc fenomene sau fapte sufletești. Dacă despre suflet nu se pot face decât ipoteze, cum se face de altfel și când este vorba de materie și energie, fenomenele sufletești se pot observa analiza și uneori chiar măsura. Psihologia nu îndepărtează această noțiune de suflet și o păstrează ca să denumească cu ea totalitatea faptelor sufletești dintr'un individ. Celelalte manifestări de viață, anterioare conștiinței, sunt studiate și de Șt. Naturale.

Am crezut necesară această scurtă introducere biologică, pentru a înțelege mai temeinic viața sufletească și manifestările acestei vieți.

VIRGIL DOBRESU, Profesor

EXAMENUL ANTROPOMETRIC

1) *Rostul cunoașterii individualității copilului.* 2) *Pregătirea teoretică și tehnică a educatorului.* 3) *Fișa pedagogică individuală.* 4) *Examenu! antropometric, procedee de măsurători.*

Credincioși scopului urmărit de revista noastră, căutăm să dăm celortorilor ceea ce credem că este necesar și ca atare prezintă un real interes pentru ei.

O problemă destul de actuală este aceea a studiului individualității copiilor. Ea stăruie încă de multă vreme pe primul plan al gândirii și scrișului pedagogilor streini și români și a ajuns să fie îmbrățișată și de către oficialitatea noastră. Depinde însă de felul în care ea este pusă și de scopul ce și-l propune. Pentru învățători se înțelege că are valoare atâta timp cât se urmărește *cunoașterea individualității în măsura în care se întvede că prin aceasta se poate promova educația și instrucția.* Va fi privită în școala primară ca un instrument, ca un ajutor în educație.

Desigur că această problemă apare pentru învățători ca o sarcină în plus pusă de lege și care vine cu o sumă de greutăți, ca de pildă numărul mare de elevi pe care-i mănuește, lipsa de instrumente auxiliare etc.

S'a introdus în mod obligator la școli fișa pedagogică individuală, cu scopul de a se strânge cele mai exacte referințe despre copil, de a se prețui corect valoarea lui și de a se adapta educația și instrucția potrivit stării fizice și psihice a individului.

Învățătorul, care a știut totdeauna să facă față oricărei greutăți, va ști desigur să fie și în această privință la înălțimea ceruții.

Realizarea cunoașterii individualității este foarte grea și plină de răspundere. Nu vom putea dar privi aceasta ca pe o simplă formalitate și fișa pedagogică desigur că nu va fi o condică mai mult în arhiva școlii.

Pentru aceasta se cere o bună pregătire teoretică și deasemenea alta tehnică pentru acela ce experimentează. Prin pregătirea teoretică înțelegem mai ales cunoașterea exactă și precisă a noțiunilor fundamentale ale psihologiei, cu deosebire a copilului. Deci o revizuire și complectare a cunoștințelor de psihologie se impune. Ar fi foarte binevenită o psihologie aplicată.

Experimentatorul va urmări mai cu seamă însușirea de cunoștințe cari să-l ajute la distingerea exactă a diferitelor funcțiuni sufletești, la cunoașterea formelor și gradelor sub care se manifestă, precum și a prilejurilor când pot fi mai bine observate.

În cece privește pregătirea tehnică ce se cere, ea constă din deprinderea de a observa pe copii în anumite atitudini sufletești, de a se apropia de ei cu înțelegere intuitivă și de a mânui și chiar construi aparatele necesare pentru măsurători și experimente.

Venim dar să ajutăm cu experiența și pregătirea noastră atât din punct de vedere teoretic cât și tehnic.

Repetăm, cu fișa pedagogică ne găsim în fața unei lucrări foarte serioase și va trebui să fim foarte atenți, corecți și scrupuloși în lucrările ce vom întreprinde.

Fișa are două părți distincte. Cea dintâi privește dezvoltarea fizică, iar a doua pe cea psihică.

În prima găsim următoarele capitole :

A. Starea civilă.

B. Referințe sociale cu punctele :

- 1) Cum este locuința (uscată, umedă, întunecoasă, luminoasă) ?
- 2) Câte încăperi are locuința ?
- 3) Câte persoane locuiesc în ea ?
- 4) Câte persoane dorm în camera copilului ?
- 5) Câte persoane dorm în pat cu copilul ?
- 6) Cu ce se ocupă elevul în afară de școală ?
(E sburdalnic în jocul său).
- 7) Cum se alimentează : dimineața ;   la prânz ;   seara.
- 8) Ocupația părinților. Venitul lunar.
- 9) Copilul are posibilitatea să facă bae ?

C. Antecedente personale.

- 1) Cum a fost alimentat în unul întâiu ?
a) natural, b) artificial, c) mixt.
- 2) La ce etate a început a umbla ?
- 3) La ce etate a început a vorbi ?
- 4) De ce boli a suferit până în prezent (gripă, scarlatină etc.)
- 5) Vaccinat la . . . Revaccinat la . . .

D. Antecedente eredo-colaterale.

- 1) Ce vârstă au părinții ?
- 2) Cum se prezintă în privința sănătății ?
- 3) Dar frații ?

Aceste capitole privesc direct pe învățători. Complectările vor fi făcute exact și după ce au fost culese dela părinți, rude, cunoscuți etc.

Nu ne vom juca în această privință, deoarece datele culese ne pun în situația de a ne da seama de anumite inclinații, lipsuri, diformități, atât în creșterea fizică, cât și în cea sufletească.

Învățătorul, atunci când ia asemenea informații, va fi foarte prudent, cu tact și nu va alarma pe părinți.

E. Examenul medical.

Va fi făcut numai de către medic. E foarte necesar acest examen și deci e neapărată nevoie a de a apela la (el) medic. Nenorocirea constă în faptul că medicii sunt extrem de rari la sate și n'ar putea pridi cu lucrul. Idealul, în această privință, ar fi ca orice școală să-și aibă medicul ei.

Acolo unde nu vom avea medicul, în special pentru măsurarea acuității simțurilor, va trebui să lucreze învățătorul. Vom arăta în alt număr aceasta.

Știe oricine că între viața fizică și cea sufletească este o foarte strânsă legătură, că ele se influențează reciproc, că, înfârșit într'un corp sănătos este o minte sănătoasă.

O bună funcționare a vieții sufletești presupune o bună funcționare a vieții fizice. Și ca dovadă, la anormali, la înapoiții mintali, vom găsi totdeauna insuficiențe de ordin fizic, infirmități și disproporții la diferite părți ale corpului. Este bine de știut că, în mod normal, corpul omenesc prezintă anumite asimetrii, aceleași totdeauna.

De pildă, priceputul cercelător Dr. Godin dă următoarea repartiție :

- 1) Mâna dreaptă e mai groasă decât stânga cu o jumătate cm.
- 2) La membrele pelviene (oasele bazinului) e invers, stângul întrece pe cel drept cu o jumătate de cm.
- 3) Brațul drept, fără mână, este mai lung decât cel stâng cu un cm.
- 4) Piciorul stâng, dela glesnă în sus, e mai lung decât cel drept cu un cm.
- 5) Umărul drept e mai jos decât cel stâng.

Aceasta la dreptaci. La cei stângaci este invers.

Înțelegem dar că acestea și alte considerente motivează puternic cunoașterea corpului uman (anatomie și fiziologie) precum și măsurarea diferitelor părți ale corpului ceea ce este tocmai obiectul examenului antropometric și subiectul acestui articol.

În fișă, la acest capitol se cuprind următoarele puncte :

- 1) Talia copilului șezând pe scaun.
- 2) Talia copilului în picioare.
- 3) Greutatea lui.
- 4) Perimetrul xifoidian $\left\{ \begin{array}{l} \text{în inspirație} \\ \text{în expirație} \end{array} \right.$
- 5) Perimetrul biacromial.
- 6) Capacitatea pulmonară.
- 7) Coeficientul de robusticitate.

8) Forța musculară : $\left\{ \begin{array}{l} \text{mâna dreaptă} \\ \text{mâna stângă} \end{array} \right.$

Să le vedem pe rând.

a. *Talia șezând* se măsorează folosindu-ne de un scaun fără spătar, în locul căruia este așezată perpendicular pe planul de ședere al corpului copilului o linie gradată în cm. și mm.

Această linie trece printr'o altă găurită, mobilă, orizontală și deci perpendiculară pe cea dintâiu.

Procedăm astfel: Se așează copilul, complet desbrăcat, pe scaun, i se spune să stea nemișcat, cu privirea înainte, drept, fără sforțări, apoi se coboară linia orizontală până atinge creștetul capului. Cefim apoi pe linia verticală numărul de cm. la care a ajuns, număr ce exprimă exact talia șezândă. Se notează cu creionul la fișă.

Măsurătoarea se mai face și în felul următor: Pe o masă lungă, la o margine se fixează cu pineze un metru de croitorie. Copilul este așezat pe o parte, paralel cu metrul de croitorie, cu picioarele aduse așa cum ar sta pe scaun. Cu un echer se determină pe metrul panglică punctul corespunzător creștetului capului și se înseamnă. Apoi tot astfel se află cel corespunzător celui mai depărtat punct al șezutului. Distanța dintre aceste două puncte este talia șezândă.

b. *Talia în picioare* se măsoară în acelaș mod și cu aceleași instrumente, cu deosebire că aici corpul este întins. Ne mai putem folosi de peretele clasei, pe care se duce o linie verticală, perpendiculară pe planul dușamelii. Nu uităm s'o gradăm în cm. și mm. Copilul se așează lângă perete și apoi cu echerul se determină talia în picioare.

Demn de observat este că unii măsoară talia șezândă și în picioare după cum am arătat întâiu, iar alții în al doilea fel. Fiecare motivează procedeul lor de măsurare. Cei dintâi susțin că măsurătoarea trebuie să se facă așa cum zic ei, deoarece aceasta-i poziția naturală și obișnuită.

Ceilalți spun că elevul stând așa, greutatea corpului apasă și reduce talia.

Noi opinăm pentru metoda mixtă care ne dă media celor două procedee și care desigur că-i cea mai aproape de realitate.

3. *Greutatea copilului* se măsoară cu un bun cântar zecimal, acelaș pentru toți. Există și cântar special, dar pe care școalele primare anevoie îl pot procura. Rămânem dar la ce putem,

5. *Perimetrul xifoidian* (a pieptului) se măsoară în inspirație și în expirație. Intrebuințăm metrul panglică pe care-l ducem în jurul corpului la înălțimea mamelelor. Când măsurăm perimetrul xifoidian în inspirație, atragem atenția copilului să soarbă aer până la saturație. În clipa când pieptul s'a umflat la maximum, se ia măsura.

La măsurarea perimetrului xifoidian în expirare, copilul va trebui să elimine complet tot aerul din plămâni. Când pieptul refuză să mai elimine, se ia măsura.

6. *Perimetrul biacromial* se ia, după ce copilul este pus în picioare, în poziție liberă, fără nici o sforțare din partea lui, înfășurând metrul panglică în jurul corpului, cu un centimetru mai jos de înălțimea umerilor. Se citește pe panglică numărul de centimetri și se înscrie pe fișă.

6. *Capacitatea pulmonară.*

Pentru măsura ei ne servim de un aparat numit spirometru. Este un instrument care nu poate sta la îndemâna fiecăruia, fiind scump.

Putem însă să ni-l construim noi după următoarele indicațiuni: Într'un vas, în care se pune apă, se introduce, cu gâtul jos, o sticlă cu o capacitate de circa 3-4 litri.

Bine înțeles ea nu va fi lăsată până la fundul vasului și va fi sprijinită printr'un sistem de bare. Sticla este neastupată. Prin ea trece o țevă metalică ce se urcă până aproape de fundul ei. Capătul celălalt iese afară și se arcuiește puțin pentru a se putea introduce în gura subiectului ce examinăm, Sticla este gradată, de la fund spre gura ei, în litri și sub-multiplii litrului.

Procedeu de măsurare: Copilul este pus să absoarbă prin țevă aerul din sticlă. Apa din vas va năvăli să ocupe locul aerului. Se astupă capătul țevii pentru a nu mai pătrunde aer. Atragem atenția elevului să inspire până la refuz aer în plămân. Este pus apoi să împingă aerul inspirat pe țevă, în sticlă. Prin pătrunderea aerului în sticlă, apa se va coborî și va arăta astfel cantitatea de aer ce copilul a avut în plămân, deci capacitatea pulmonară. Nu trebuie să uităm a atrage atenția copiilor de a împinge tot aerul din plămâni, precum și de a numai inspira în timpul acestei operațiuni. Experimentatorul va fi foarte atent și când va observa vre-o greșeală va pune elevul să repete.

Această operație se face de trei ori, notându-se rezultatul. Media celor trei rezultate constituie măsura capacității pulmonare.

Natural că o capacitate pulmonară cât mai mare arată o bună construcție a aparatului respirator și deci o garanție a sănătății acestui aparat.

7. *Coeficientul de robusticitate.* Este un coeficient care exprimă buna sau reaua stare fizică a copilului.

De obicei se calculează după formula lui Mayet la copii.

Astfel, din numărul de centimetri cari arată talia în picioare a copilului căruia i se calculează acest coeficient, se scade greutatea plus perimetrul xifoidian în inspirare, plus perimetrul xifoidian în expirare, supra doi.

De exemplu, elevul B. M. din clasa III-a are talia în picioare 128 cm.,

greutatea 27 Kg., perimetrul xifoidian în inspirație 69, în expirație 64.

Așa dar vom avea :

$$1. 27 + 69 + 64 = 160.$$

$$2. 160 : 2 = 80.$$

$$3. 128 - 80 = 48.$$

Deci coeficientul de robusticitate al acestui elev este 48.

Iată formula: C. R. = Talia în picioare — $\left(\frac{\text{Per. xif. Insp.} \times \text{exp.} \times \text{Gr.}}{2} \right)$

Se pare că, cu cât coeficientul la o anumită vârstă este mai mic, cu atât puterea fizică este mai mare și invers.

Pentru ca cei ce experimentează să aibă puțința de comparație, dăm următorul tablou construit de Mayet, tablou ce reprezintă coeficientul normal la diferite vârste.

Vârsta	Coefic. de robusticitate
5 ani	36
6 "	38
7 "	42
8 "	43
9 "	43
10 "	42
11 "	43
12 "	44
13 "	45
14 "	48
15 "	44

Bineînțeles, valoarea acestui tablou nu este absolută nici măcar pentru elevii streini, pe cari i-a măsurat Mayet, cu atât mai mult pentru copiii români. Este un tip de comparație destul de serios și folositor însă.

Concluzii sigure, din calcularea acestui coeficient, nu se pot trage decât combinând măsurătoarele cu anchetele făcute asupra condițiilor sociale ale părinților și cu antecedentele morbide ale copiilor.

8. *Forța musculară* se măsoară cu dinamometrul, instrument de forma unei elipse, format din două arcuri legate față în față, din oțel, cari sunt în legătură cu un ac ce arată pe un cadran: forța de presiune a mânei. Se așează în mână, în podul palmei și se strânge. Acul circulă pe cadran și arată presiunea.

Dinamometrul trebuie cumpărat. Nu costă așa de mult și se găsește la Cartea românească București, secția aparate de laborator pedagogic.

Măsurăm de trei ori la mâna dreaptă și de trei ori la stânga. Se face media la fiecare mână și se trece la fișă.

E momentul aici să spunem că dinamometrul este un instrument care, indirect, măsoară oboseala și chiar și inteligența.

Ca atare, atunci când vom măsura forța musculară pentru examenul

antropometric, trebuie ca elevul să fie bine odihnit și din punct de vedere fizic și psihic.

Vă înfățișăm mai jos, după Binet, un tablou care arată dezvoltarea fizică a copilului și de care ne putem servi în comparație la măsurătorile noastre. Dezvoltarea fizică a copiilor.

Vârsta	Statura in cm.	Greutatea in Kg.	Diametrul biacromial in cm.	Spirometru in cm.	Dinamometrul	
					mâna dreaptă	mâna stângă
6 ani	108	19	24	—	—	—
7 "	114	20	25,5	935	10,3	9,80
8 "	121	23	27	1050	11,1	10,1
9 "	125,5	26	28	1310	13,8	12,5
10 "	130	28	28,7	1460	14,8	14
11 "	136,5	29,5	29	1600	17,2	15,4
12 "	143	33	30	1800	19,4	16,6
13 "	148	35	31	1950	20,9	19
14 "	154	35	31	1950	20,9	19

Pentru ca aceste măsurători să dea rezultate exacte, e bine de știut că trebuie făcute în anumite condițiuni.

Așa, elevul, căruia i se aplică examinarea, va trebui să fie desbrăcat la piele; în sala în care se examinează e necesară o temperatură potrivită pentru a fi feriți de influențe dăunătoare. Copilul trebuie să fie bine odihnit.

Măsurile vor fi luate cam de trei ori pe an: la început, la mijloc și la sfârșit. Aceasta pentru a putea urmări cât mai bine creșterea fizică a copilului și a ne da seama de diferitele crize de creștere, prin care trece.

În numărul viitor vom arăta cum se măsoară acuitatea a diverse simțuri.

PETRU BUTNARU, Institutator

B I B L I O G R A F I E

- Revista „Pentru inima copiilor”, articolul d-lui Prof. Gabrea.
 Pedologie de Prof. D. Theodosiu.
 Studiul individualității de Prof. I. C. Petrescu,

II. PEDAGOGIE, DIDACTICĂ ȘI SOCIOLOGIE

PROVINCIA ISTORICĂ

(Note pe marginea programei analitice pentru Geografie).

Dacă numele e vechiu — se crede a fi născocit de Alexandrinii antichității, — obiectul Geografiei, ca și metoda sa de cercetare, sunt dăruiri cu totul noi. Sunt așa de noi, încât am putea risca afirmația, că atmosfera ei nu e încă destul de limpezită. E destul să amintim că, Antarcticul, socotit ca un al șaselea continent, d'abea anul acesta a apărut în programa analitică a școalelor secundare, ca să vedem că nici măcar spațiul geografic, domeniul său propriu de cercetare, nu e cunoscut în întregime.

Totuși, nu trebuie să admitem că știința noastră plutește în plină confuzie și să facem astfel cor cu detractorii ei. Obiecțiuni se pot aduce oricărei științe, chiar și infailibilei — Matematica. Studiind fenomenele fizice, biologice și sociale considerate din punct de vedere al repartiției lor pe suprafața globului terestru și a cauzelor și legăturilor lor reciproce și fixându-și ca principii, întinderea, coordonarea și cauzalitatea, Geografia poate păși fermă alături cu celelalte științe. Cu o metodă clară, care l'a făcut pe Kant să spună că: „nimic nu e mai potrivit ca studiul Geografiei pentru a forma sănătoasa judecata a omului“, ea poate sluji minunăț scopului formal ca și material al învățământului.

Totuși, în metodologie ca și în vocabular, elemente streine de spiritul său nu lipsesc. Așa pentru a aminti câteva: principiul cronologic în Geografia umană și studiul reliefului, fauna, flora, etc.

Atâta vreme cât rămân în rolul secundar de auxiliare ale materialului geografic, elementele acestea de împrumut sunt tolerabile, dacă nu chiar necesare. Prin corelație, metodologia didactică obiectivează aceste elemente dându-le justa lor utilizare. Lucrul se schimbă când se introduce cu voia sau fără voia geografilor oficiali, în însuși laboratorul științei. E cazul afară de cele citate, al provinciei istorice, de care ne vom și ocupa în cele ce urmează. Provincia istorică a fost introdusă în programa analitică a școalelor primare, de multă vreme. Ne amintim să fi învățat încă de pe băncile primelor cunoștințe, hotarele Moldovei și Munteniei, după cum ni s'a gravat în amintire, și chinul de a reține numirea prețioasă de România transdanubiană. Firește, ce va fi însemnat această ultimă sforăială terminologică, e drept, asta am înțeles-o în tâlcuire cu mult mai târziu.

Evident, după război, spațiul țării noastre mărindu-se, s'a mărit cu el și necesitatea didactică „de a fragmenta materialul de informație“, cum spune chiar programa școalelor normale, și cu aceasta, provinciile istorice

înmulțite, au rămas a fi tot atâtea secționări, slujind principiului analitico-sintetic al studiului.

Nu cunoaștem concepția care stă la baza programelor analitice de geografie. Cu atât mai mult la acelea a școlii primare ¹⁾ care ne interesează aci în deosebi. Cât ni se spune, în programa școlii normale, nu e satisfăcător și ne exprimăm aci părerea, că e recomandabil ca introduceri demonstrative să însoțească fiecare obiect, așa cum, o lege ordinară e precedată de o expunere de motive.

Probașil, că nu numai mobilul didactic a prezidat la introducerea în programă a provinciei istorice. Socotim că vor mai fi fost și alte cauze. Iată de pildă, e *tinerețea* amintită a științei noastre, care a permis pătrunderea în vocabularul său, termenilor improprii. De sigur, știința nu poate fi însă sclava opiniei publice, sacrificând temporarului, adevărurile sale permanente.

Mai poate fi încă, întârziata *influență a vechii concepții a lui Ritter*, care făcând din globul pământesc „casa de educație a neamului omenesc“, reducea Geografia la rolul de sclavă a Istoriei.

E o *lipsă de curaj* care împiedică pe reformatorii Geografiei didactice, recte celei al patriei, de a renunța la termenii nepotriviți și mai mult o *lipsă de siguranță* de a se mișca numai în plan geografic, justificat poate prin lipsa materialului respectiv, privitor la țara noastră. Lipsa aceasta probabil împiedică tendințele evident, existente, de a utiliza un vocabular propriu.

Dacă termenul de provincie istorică e *potrivit* în alegerea făcută, sau dacă e *singurul* care putea fi utilizat în metodologie, răspunsul ni-l va da cercetarea sa mai atentă. Ce este provincia istorică și în care disciplină se încadrează mai nimerit?

Provinciile, (Ardealul, Maramureșul, Țara Crișurilor, Banatul, Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Bucovina și Basarabia) sunt rezultate în bună parte din împrejurări politice. Afară de Țara Crișurilor, Maramureșul și Dobrogea, toate celelalte suferă de lipsa, în mai mică sau mai mare măsură, a factorilor naturali determinanți în apariția lor. Numiri de văi (Moldova, Oltenia), sau de așezări submontane sau montane (Muntenia) au devenit numiri politice, aplicându-se odată cu expansiunea politică, întregului teritoriu înglobat stătuleșului respectiv. Transilvania (compară cu terra ultrasilvana — de dincolo de pădure, din cronică Anonimului), e un apelativ strein cu toată vechimea neaoș românească a provinciei. Banatul e banatul Timișoarei dela granița regatului unguresc, pus să apere o stăpânire care se va îneca pentru mai bine de două secole, în mlaștinele dela

1) Școala primară se conduce după programa analitică din 1925. Cea normală asistă acum la o schimbare de programă, care însă n'a fost încă publicată.

Mohacs. Bucovina, în înțelesul de astăzi, e denumirea de după răpire. Multă vreme numită de către moldovenii rămași dincoace de hotarul nedrept, țara de peste cordun (cordonul sanitar!), țărișoara a devenit Bucovina pentru cancelaria austriacă, prin extinderea numelui unei bucovine (fară a fagului) preexistentă în obcinile apusene ¹⁾.

Basarabia odinioară nume românesc, aplicat însă numai Bugeacului — pământ al Basarabilor — părțile tătărești devine țara dintre Prut și Nistru, pentru Rusia stăpânitoare de după 1812.²⁾

Dar stăpânirile politice streine deparie de a aduce vre-o schimbare de structură ansamblului de fapte geografice — relief, climă, hidrografie, etc. — n'a făcut cum era și firesc decât să producă o schimbare superficială și trecătoare. Un geograf emerit ca regretatul G. Vâlsan, care greșea utilizând ca regiune naturală, un teritoriu istoric în judicioasa sa încercare de reformă a înv. Geografiei, din anul 1931, recunoaște acolo că trecutul ultimelor două provincii de mai sus, „le-a făurit o personalitate psihică, *întrucâtva* deosebită de a Moldovei libere“ ³⁾.

Orașele, încă streine, care dau un aspect oarecum caracteristic peisajului, vor rămâne simple apariții de civilizație materială, etnic, ele înglobându-se în mod natural în masa elementului românesc ce le invadează tot mai mulți, sorbindu-le. Provincia nu poate coordona fapte geografice. Ea nu constituie astăzi nici măcar o diviziune politică care, superficial, să-i dea măcar o coloratură de unitate organică.

Diferitele elemente geografice stau astfel cum le-a așezat programa, eterogen, fără legătură, smulse mediului și rostului lor natural. Priviți pe hartă podișul Moldovei, fracționat în trei provincii și socotiți-l alfel făcând comparația care se impune, cu toate elementele sale fizice și biologice îmbinate minunat, în rostul său de regiune naturală.

Inchipuiască-și acum cineva pe învățător sau profesor, pierzând un timp prețios din ora de lecție, ca să refacă fostele și blestematele hotare ale Transilvaniei, care nu trebuie să mai fie, trecând ca o căruță pe drum cu hopuri, dela munte la deal și înapoi și mai apoi, făcând echilibristică ca să scoată și să fixeze 3-4 feluri de climă, din cuprinsul suprafeței predate. Silit să treacă dela orizontul local la județ și de aci la provincie, bietul propunător va fi silit să alerge la abilități ușurele, spre a se păstra pe drumul logicului. Incurcătura ia proporții hazlii, când ai priveliștea unei provincii, care prin județele sale, cuprinde bucăți și din trupul vecinilor (Ex. Jud. Iași care trece și dincolo de Prut).

1) v. N. Iorga: Istoria poporului românesc. Vol. I. pag. 209-210.

2) E posibil ca numele de Basarabia să fi fost chiar anterior celui tătăresc. V. o interesantă discuție la I. Conea „Basarabii din Argeș“. Rev. Rânduiala I, 2 pag. 168.

3) G. Vâlsan; Reforma învăț. Geografic Socec Buc. 1931 pag. 85. Sublinierea e a noastră.

Socotim deci, că nici din punctul de vedere al obiectului nici din cel al metodologiei, provincia istorică nu-și are rostul în domeniul științei noastre. Evident, termenul nu poate fi eliminat din vocabularul românesc. Bun sau rău, e fatal să rămână. Nici nu-l putem șterge nici n'o voim. Dar aparent geografică prin aplicarea la o suprafață de teren determinată, provincia rămâne prin sferă și conținut, o noțiune istorică.

Eliminată din Geografie, ea poate fi lăsată uzului public până va dispărea (observați ce slabă circulație are astăzi cuvântul, Muntenia!), sau Istoriei s'o treacă la arhivă¹⁾. Desigur până acolo, poate trece într'un compartiment al științei noastre și anume Geografiei istorice. E o ramură care interesează specialiștii însă și chiar așa, viața ei laolaltă nu ni se pare prea lungă. În mersul spre fixarea personalității lor, științele, își creiază acele diviziuni care, ca și domeniile engleze sau ca butașii viei, nu vor întârzia să se despartă de obiectul-mumă.

Principiul constructiv ne obligă însă să arătăm ce anume va trebui să înlocuiască în programă, termenul ce se cere eliminat. Răspunsul ni-l dă din fericire programa analitică a inv. secundar, aplicată chiar anul acesta. E *regiunea naturală*²⁾. E unitatea geografică mai întinsă sau mai restrânsă în realitatea locală, sau pornind dela complexul de fapte al orizontului local. Și atunci: orizont local, regiune naturală, țară, continent, glob sunt diversele etape ale spațiului geografic, etape, pe care drumul dela apropiat și cunoscut la îndepărtat și necunoscut ni le descoperă. O regiune naturală e o unitate cu caractere proprii, cu viață proprie. Iată munții: cu un relief accidentat, cu o temperatură mai scăzută, efect al altitudinii, dar mai uniformă în timp decât a dealului vecin, cu o pluviozitate bogată, cu o rețea de ape cu debit abundent urmarea precipitațiilor intense și cu albie adânc tăiate, semn al acțiunii erozive a apei iușită de înclinarea solului și întărită de debit; cu o vegetație naturală bogată, rezultat al umidității, cu animale aparte și încă cu o viață umană și economică colorată puternic de influențe locale. Și mintea iscoditoare poate urmări mai departe legăturile. Sau încă, iată depresiunea subcarpatină de lângă noi, Cracău-Roznov. Insulă de relief, plană, cuprinsă între creșturile munților și ale dealurilor. Cu o climă mai uscată ca a vecinătății, cu vânturi puternice, vegetație de stepă, unde copacul de grădină crește greu și cere ajutorul salcâmului. Deseori privești spre munți cum plouă și spre Dochia-Zănești nu cade o picătură

1) Programa analitică a învățământului primar din 1925, e drept, utilizează ca apelativ termenul de *ținut* în timp ce acea a inv. normal păs'rează numele vechi. E indirect o recunoaștere a tezei noastre. Totuși nici termenul întrebuințat, nu e fericit. În trecut, ținutul era numirea moldovenească a județului.

2) Se întrebuințează uneori și numirea de ținut, zonă. Cuvântul regiune ni se pare mai nimerit.

de apă. Cu o viață agricolă intensă, va constitui piața de aprovizionare pentru muntele din față, după cum munca, aci e diversă, agricultorul transformându-se iarna, în lucrător în pădure sau în fabricile de cherestea. Un complex de fapte deci, legate strâns între ele, prin legătura dela cauză la efect. El ne oferă un bloc, o unitate, care în sine e o personalitate cum o numea undeva Vâlsan, referindu-se la marea personalitate a țării noastre, însuflețită oarecum, „umanizată“, de prezența omului. Aceasta e deci regiunea naturală, mădular viu al științei geografice.

Și ca exemplele noastre de mai sus sunt celelalte. Dacă există o regiune a munților, va fi una a depresiunilor, a dealurilor, șesurilor, etc. Cadrele acestea, oferă viu materialul de învățatură. Și mi se pare că în Geografia patriei, nu s'a insistat îndeajuns asupra lor, nicăeri. Și e păcat. Se cere curaj și în laboratoriile științifice și pe puntea de comandă a învățământului.

Nici termenul nu e greu de învățat, nici materialul de informație nu e nou. În școală cere însă o obligație. Învățământul Geografiei să nu mai fie exclusiv învățământ de clasă. Ci măcar de „clase plimbări“, de școală în mijlocul naturii, de intuire directă a fenomenelor vieții externe.

Așa se descoperă și sunt înțelese aceste uriașe organisme, vii prin funcțiile lor, întregi prin legăturile lor. Prin cunoaștere iubești mai mult. Și evident, nu provincia e chezașia exclusivă a acestei iubiri, provincie, care poate întreține într'o epocă încă fragedă de consolidare, periculoase psihoze separatiste. Iubirea întregului poate naște și din iubirea unui colțisor.

Așa numai, copiii, intuind, vor judeca, imagina, memoriza și vor lucra materialul geografic, împlinind cu aceasta tocmai scopul geografiei în școală.

VICTOR ANDREI, Profesor

Necesitatea reînvierii didactice în învățământul primar.

Încă din cele mai vechi timpuri, copilul a fost silit de societate să primească anumite cunoștinți și să se pregătească pentru a putea fi de folos castei sau nației, din care făcea parte.

Aceste cunoștinți și deprinderi îi erau impuse din afară, fără să țină cineva seama de structura sufletească a individului în dezvoltare.

Societatea însă, nu-și putea crește copiii la întâmplare ci a simți nevoia unei științe arătătoare a drumului spre ținta propusă de colectivitate

Vedem deci chiar dela început, că vrând, nevrând, alături de grija pentru creșterea celor mici s'au născut întrebările: Ce să se învețe, cât să se învețe și cum să se învețe? și în modul acesta s'a pus problema didacticei ca premergătoare învățământului.

De îndată ce s'a stabilit această știință a didacticei, ea a fost călăuză tuturor celor ce s'au ocupat de educația copiilor.

Drumul didacticei însă, a evoluat cu timpul și în strânsă legătură cu idealul educației din diferite epoci.

În antichitate, la Greci și Romani, copilul era crescut pentru stat. Didactica a trebuit să stabilească ce, cât și cum să se învețe pentruca individul să corespundă nevoilor statului.

În evul mediu individul era obligat să primească un învățământ moral și religios, sub autoritatea bisericii. Didactica vine și aici și fixează materia care trebuia însușită de copii pentru a ajunge oameni desăvârșiți în fața lui Dumnezeu.

După renaștere, când științele pozitive cuceresc primul loc în câmpul cercetărilor, atunci când omul își găsește adevăratul loc în sânul naturii și izvoarele lui de cunoștințe sunt însăși natura, didactica apucă o nouă cale.

În locul învățământului din cărți se așează învățământul realist, isvorit din contactul direct cu natura lucrurilor. (Fr. Bacon). Deci înv. natural, intuitiv. Bazată pe aceste principii apare didactica lui Comenius, în care lucrare zice el „e expusă arta universală de a învăța pe toți, toate“, iar mai jos ne spune că: „finta didacticei va fi să afle o metodă după care învățătorul cu mai puțină osteneală să învețe pe școlari mai mult, cu succes, fără greutate și desgust pentru el și copil“ — și fixează în lucrarea sa, calea de învățat copiii, iar izvorul învățământului să fie, zice el „lucrurile nu vorbele“.

Rousseau, așezând în primul plan cunoașterea copilului, formulează noi principii de educație și învățământ. El reclamă pregătirea copilului pentru viață. Ca factori educativi orânduiește natura, omul și lucrurile. El zice: „Desvoltarea lăuntrică a facultăților noastre este educațiunea prin natură; priceperea de a întrebuița această desvoltare este educațiunea prin oameni; iar cunoștințele dobândite prin propria noastră experiență, cu obiectele de cari ne apropiem, este educația prin lucruri“.

Pestalozzi, în ceea ce privește didactica, cu intuiția sa genială aduce principii definitive în învățământ.

Școala lui Pestalozzi e o școală a muncii, o școală liberă, o școală de educație și învățatură prin muncă atrăgătoare. Metoda să se bazeze pe activitatea spontană a copilului.

Herbart aduce armătura științifică principiilor stabilite de inspiratorul său Pestalozzi, intronând tehnica în locul artei.

Pentru educatori recomandă o perfectă cunoaștere a psihologiei și pedagogiei.

H. Spencer cere o educație complectă și integrală.

El zice: „Să nu căutăm a desvolta numai o categorie de cunoștințe în dauna altora, oricât de însemnate ar fi ele; să ne purtăm atenția asupra tuturor și să proporționăm eforturile noastre după valoarea lor relativă“. El vine cu principiul: *inv. utilitarist*.

Copilul trebuie pregătit pentru viață, prin viață. În sfârșit avântul luat de către pedagogia experimentată mai ales la începutul secolului nostru stabilește definitiv norme și principii, după care se face învățământul.

Și acum o constatare:

Cu primul pedagog a luat naștere și primele îndemnuri didactice.

Din moment ce psihologia și-a aprofundat cercetările și experiențele cu privire la inteligența copilului (A. Binet) și-a stabilit că acest embrion nu poate fi tratat ca un întreg de fapt ci ca un întreg în devenire, când e știut că odată cu nașterea, copilul aduce un bagaj sufletească moștenit, când s'a dovedit că în arta de a educa trebuie să se țină seamă în primul rând de aceste forțe latente, cari neapărat trebuiesc cunoscute de oamenii școlii și promovate, tot didacticii îi revine sarcina de a stabili câmpul de activitate și modul de a acționa în ogorul școlii.

Vastitatea problemelor ce privesc copilul a dat naștere la o mulțime de curente ce străbat școala dela un capăt la altul al lumii. Diferitele curente și metode au dat naștere la o bătălie între oamenii de specialitate, bătălie ce se desfășoară sub ochii noștri.

Pacea o să vie târziu, întrucât psihologia și pedagogia experimentală nu și-au spus cuvântul din urmă,

Dar bătălia ce se dă nu este motiv de descurajare, ci de meditații și cercetări profunde. Această luptă nu motivează părăsirea unui drum bătut de veacuri, până când noul drum nu e deajuns de luminos.

Didactica a evoluat, evoluiază și va evolua mână în mână cu psihologia și pedagogia, dar niciodată nu va putea fi înlăturată.

Cine crede că va ajunge să desăvârșească ceva fără un plan conceput dinainte se înșală, mai ales când e vorba de om.

Cu „așa cred că-i bine“ (moda) și „cu așa este bine“, dovedit fiind mai dinainte, nu ne putem juca.

Primul dicton e confuz și riscant, iar al doilea mai luminos, mai aproape de țintă.

Atâta timp cât știința educației are scopul precizat: personalitatea morală și creatoare, didactica și-a jalonat noul drum, dând prilej de discuții mai largi asupra materiei de predat și a metodelor. Că ideile noi în pedagogie au adus modificări în programa școlară, în ceea ce privește materiile

de predat și felul lor de a fi grupate, că aceste programe sunt și azi discutate, este un adevăr. Dar dela discuția asupra unor principii de educație și asupra unor programe cari nu corespund în totul dezvoltării naturale a copilului și până la părăsirea definitivă a acestora, este o mare deosebire.

Discuțiile pot aduce lumină. Părăsirea unui îndreptător în cazul nostru înseamnă haosul.

Un învățământ organizat și o metodă rațională în educație ni le oferă numai și numai didactica. Cu toții înapoi la ea!

N. MANCAȘ, *Învățător*

Problemele unei științe noi.

S'o spunem dela început: este vorba de sociologie. Numele circulă de o bucată de vreme cu putere de obsesie fără însă ca toți ce-l folosesc să-i cunoască cuprinsul în toată întinderea lui. El numește o știință relativ nouă, deși multe din problemele ei au preocupat cu mult înainte. Creatorul numelui și al științei sociologice este francezul Auguste Comte, filozof de seamă din secolul XIX. Numele acesta e o corcitură din *socius*, care în latinește înseamnă tovarăș și *logos* care în grecește înseamnă cuvânt, știință. S'au străduit ei învățații mai târziu să-l înlocuiască cu „culturologie“, „știința societății“ dar a fost cu neputință, ceea ce dovedește că și cuvintele își au legile lor de existență peste care nu se poate trece cu ușurință. Așa dar sociologie înseamnă știința societății, a vieții sociale.

Există deci — așa spune sociologia — și o altă viață decât cea biologică, există o viață socială. Este adevărat?

Biblia, vorbind de apariția omului, spune că D-zeu a făcut întâi un singur individ — om și anume un bărbat, pe Adam. Mai pe urmă văzând că omului acestuia nu-i priește singurătatea — deși-l așezase în raiu mai mare peste toate viețuitoarele — s'a gândit D-zeu să-i facă lui femeie, adică să-l așeze în societate. E drept că tot biblia adaogă, că de unde omul singur era stăpân în raiu, îndată ce l-a pus în societate s'a stricat și și-a atras blestemul vieții chinuite. Ce concluzii tragem?

a) a existat odată un animal absolut izolat care totuși era om și b) îndată ce acesta a intrat în societate s'a stricat. Dela început nu ne putem alătura acestor susțineri, decât doar considerând că e vorba de puterea arbitrară și nemărginită a lui D-zeu. Pentru mintea noastră lucrul nu e cu puțință: omul nu e conceput decât în grup, fie că acest grup s'ar reduce — cum s'a susținut — la perechea sexuală: bărbat și femeie.

Toți etnografii și toți exploratorii de finuturi necunoscute n'au descoperit încă un om izolat, ci trăitor numai în grup. Aristoteles (384-322 a. Ch.) încă din antichitate a susținut că omul e un animal social (*zoon politikon*),

adică un animal care trăiește continuu — din necesitate internă — în grup.

Să ne lămurim: Noi numim „om“ o ființă capabilă de un minim cultural, capabilă adică să-și pună o problemă în fața lucrurilor ce-l înconjoară, capabilă să-și creeze și să-și perfecționeze singură mijloacele de împlinire a trebuințelor, capabilă să folosească și să depășească bunurile materiale și spirituale rezultate din experiența înaintașilor.

Ori „omul absolut izolat n'ar avea nici chiar ceea ce numim experiență, pentru că n'ar avea putința de a-și fixa într'un mod oarecare impresiunile sale subiective pentru a avea continuitatea necesară oricărei experiențe. Omul absolut izolat n'ar ajunge nici măcar la conștiința unei experiențe personale. El nu și-ar corecta iluziunile și nici rezuma în cuvinte cele văzute. Auzul pentru el ar fi simțul cel mai puțin util, căci n'ar avea tovarăși cu care să comunice. Pentru un asemenea om n'ar exista probabil decât viața actuală așa cum o cunosc animalele“... (C. Rădulescu-Motru).

În concluzie: omul în afară de societate este o abstracțiune sau nu e om.

Dacă starea de societate este așa de strâns legată de om, încât nici nu poate fi conceput fără dânsa, e dela sine înțeles că nici un act al acestuia nu poate fi explicat fără a fi raportat la ea. De voim să patrundem în miezul înțelesului religiei, artei, dreptului, moralei, limbajului, economiei, educației etc., trebuie să ne dăm seama mai întâi de structura și funcțiunile societății căreia aparțin. „Ceea ce e adevăr dincoace de Pyrenei, e minciună dincolo spunea Montaigne, un moralist francez din secolul XVI, vorbind de relativitatea adevărilor morale. Ce înseamnă aceasta? Că aceste valori morale sunt în funcțiune de societatea în care se dezvoltă. Logic urmează acum altă întrebare?

Varietatea aceasta de structură și funcțiuni a societăților omenești căror factori se datorește? Sau mai de-a dreptul: care sunt condițiunile de existență și dezvoltare ale unei societăți?

Înainte de toate omul e o realitate pământească și este legat de pământ. Conformarea și poziția geografică a teritoriului, întinderea lui, clima lui, structura lui geologică, toate acestea alcătuiesc *condiția cosmologică* a societății.

Dar societatea omenească e alcătuită dintr'o masă de oameni a căror număr, conformație fizică, sănătate fizică și sufletească etc. variază, aducând după sine variații în aspectele vieții sociale. Aceasta e *condiția biologică* a societății.

Oamenii însă sunt ființe între cari se stabilesc legături sufletești multiple și durabile chiar dincolo de marginile unei generații, legături sufletești obiectivate în institutii religioase, morale, juridice, politice, economice etc. Aceste institutii fac legătura între diferitele generații, legătura

fără de care o societate ar dispărea dela o generație la alta, iar progresul ar fi imposibil. Generațiile n'ar putea folosi experiența trecutului; omul n'ar avea o istorie. Așa se impune o *problemă psihologică* a societății.

Fiind o o realitate vie, legată de un teritoriu, alcătuită dintr'o masă de oameni între care se stabilesc legături sufletești multiple și durabile, concretizate în instituții, societatea evoluiază și evoluiază în funcțiune de acești factori, ei înșiși capabili de schimbare. Societatea are deci un trecut care o explică. Este evident deci că avem și o *problemă istorică*, o condiție istorică a societății.

În rezumat acestea patru sunt condițiunile de existență și dezvoltare ale unei societăți: mediul cosmic, mediul uman, sufletul și evoluția.

Ca individ, omul are o serie de trebuinți care îl interesează în primul rând pe dânsul și în aldoilea rând pe societate: trebuința de a mânca, de a bea, de a umbla, de a se îmbrăca etc. Aceste trebuinți prin scopul lor aparțin individului (conservarea de sine), prin modul lor de satisfacere însă aparțin și societății. De ex. nu-i este indiferent societății dacă mănânci sau nu mănânci, dacă te îmbraci sau nu te îmbraci.

Individul aparține unei societăți și ea trăiește prin el; ori societății nu-i este și mai ales nu trebuie să-i fie indiferent dacă individul mănâncă, cât mănâncă și ce mănâncă și nici dacă se îmbracă sau apare în stradă gol în timpul iernii de nevole, sau în timpul verii din capriciul unei mode imorale. Conchidem de aici că chiar actele cele mai strict individuale sunt în funcțiune de societate, dacă nu prin scopul lor prim, măcar prin execuția lor.

Sunt trebuinți care se exercită prin individ, dar care prin scopul lor îl depășesc: este nevoia de reproducere, care face din individ un simplu mijloc pentru realizarea scopului primordial al speței, conservarea ei. Și această trebuință, dacă prin scopul ei aparține omului ca speță, (pare a avea deci un caracter pur biologic) prin condițiile în care este satisfăcută, ea aparține și societății, mai mult încă se pare decât hrana, îmbrăcămintea etc.

O societate trăiește și mai ales progresează în funcțiune de numărul și calitatea biologică și psihică a indivizilor. Dar și numărul și calitatea lor depinde de condițiile reproducerii. Ei (societății) nu-i este deci indiferent dacă natalitatea e în spor sau descreștere, sau dacă copiii sunt voinici sau prizăriți, deștepți sau imbecili.

Sunt însășiși trebuinți și acțiuni care, deși fondate pe cele biologice (individuale și de speță) n'au apărut decât în societate, ca *activități ale acesteia*. Acestea sunt: religia văzută în aspectul ei obiectiv — cultul — arta, dreptul, limbajul, morala, activitatea economică, educația, etc. și vor fi cercetate pe rând în articolele ce vor urma.

Pân'aici am vorbit de o societate în genere, dar s'a înțeles că în timp și în spațiu există societăți diferite. Știința le grupează pe acestea după caracterele lor comune, stabilind *tipuri de societăți*: hoarda, clanul, tribul, stațul, națiunea, etc. ale căror condiții de existență și dezvoltare ne vor preocupa la vreme potrivită.

O societate mare, cum este o națiune, se alcătuieste din unități reduse ca întindere și funcțiuni, satul, orașul, familia, care reprezintă în mic ceea ce se petrece în națiune în mare. Sinteza activităților acestor unități alcătuieste esența națiunii spre ex. Urmează că pentru cunoașterea temeinică a celor dintâi, nu poți caracteriza activitatea religioasă, juridică, artistică etc. a neamului românesc în genere, înainte de a fi cunoscut aceste activități în sânul unităților componente ale acestuia.

Această cunoaștere obiectivă limitată la o singură unitate socială sau la o singură activitate dintr'o unitate socială, dar completă, adică făcută din toate punctele de vedere, formează scopul monografiei sociologice, a cărei realizare revine în primul rând învățătorului și în vederea căreia vor urma dezvoltările noastre ulterioare.

VICTOR SAVIN, Profesor

III. REALIZĂRI ȘI DRUMURI NOUĂ

Raportul alcătuit de către d=I I. Dragan, profesor (însușit de Asociația profesorilor secundari secția Piatra) la chestionarul care a precedat congresul internațional al inv. secundar din Paris 16-24 Iulie 1931.

(Din răspunsuri se pot deduce întrebările)

I. Față de cantitatea de valori acumulate din toate domeniile cu care omenirea ține să înzestreze generațiile ce se ridică, judecând după cuprinsul programelor de învățământ, școlarul de azi se află în situația moștenitorului strivit de uriașa povară a moștenirii. Prețuim, firește, comorile adunate de munca și geniul veacurilor, însă suntem de părere că, pentru școlar, ca și pentru om de altfel, e mai de preț *activitatea* munca de cercetare, de cât rezultatele ei. Copilul nu se încântă de ceea ce i se oferă gata. Ultimele lumini ale științei ne descopăr ființa copilului ca eminent activă, creatoare de valori. El reproduce etapele principale de evoluție ale omenirii: Munca de sisif la care se supune bucuros orice generație *de a crea din*

nou, prin sine, valorile eterne ce i se oferă gata de înaintași, justifică de-grevarea programelor și o impune ca o măsură elementară de apărare a vieții și sufletului copilului.

a) Înțelegând astfel lucrurile nu putem fi partizani ai sistemului care menține programele așa cum sunt (la 1931) mulțumindu-se doar să reducă numărul orelor în care ele urmează să fie înghițite. Dacă cu numărul actual de ore activitatea din școală este o adevărată pedocronie cum s'ar putea găsi în reducerea numărului de ore și într'un studiu mai puțin aprofundat al aceluiași programe? Reducerea numărului orelor n'ar avea ca efect de cât mărirea surmenajului, iar studiul mai puțin aprofundat, n'ar duce decât la polul opus surmenajului, la superficialitate.

Programele trebuie serios revizuite și multe părți *reduse* poate chiar discipline întregi dacă nu suprimate, confruntate cu interesele vii ale generațiilor de elevi și numai în urma unei astfel de confruntări, admise să figureze în programe obligator sau facultativ.

c) Suntem hotărât de partea sistemului școlar care preconizează munca serioasă și care adâncind chestiunile ce le studiază, contribuie nu atât la sporirea numărului de cunoștințe ale școlărilor, ci la dezvoltarea aptitudinilor intelectuale, făcându-l să dobândească din an în an simțul literar, istoric, științific, matematic, sau filosofic. Dacă sistemul numit al materiilor de opțiune duce la acest sfârșit suntem partizani ai acestui sistem, cu restricțiunea că socotim aplicarea lui în forma indicată cu semestru sintetic și semestru cu titlu de aplicație, potrivit numai pentru etapa superioară a copilăriei și anume pentru adolescență și tinerețe. Pentru etapa inferioară socotim potrivită pornirea de la materia semestrului aplicativ, organizată în vederea cuceririi adevărilor prevăzute în programa semestrului sintetic pe calea activă a celor indicate în semestrul aplicativ.

d) În privința timpului celui mai favorabil pentru munca școlară cele mai multe cercetări indică dimineața și în special orele 9-10-11, orele 8 și 9 începutul antrenamentului 10 elanul și 11-12 depresiunea. După amiază activitatea, deși din punctul de vedere al coeficientului pnogetic este în genere inferioară dimineții din cauza complexului datorit digestiei și activității de dimineață ar putea fi plasată în preajma orei 4. Educația fizică credem că n'ar putea profita prea mult dacă s'ar singulariza într'o anumită parte a zilei, ci mai degrabă dacă ar alterna și s'ar încrucișa rațional cu activitatea intelectuală.

În privința maximului de muncă de impus elevului după amiază suntem de părere că poate fi fixat la circa două ore de clasă.

e) Credem că, pentru intensificarea atenției, schimbarea e un stimulent necesar dar și interesul e unul din factorii de seamă care determină întreținerea și dezvoltarea acestei puteri însemnate a sufletului. Dacă ocupa-

fiunea interesează nu este exclus ca elevul să se adâncească în muncă, chiar două ore consecutive fără să bage de seamă. Dealtfel o oră este insuficientă pentru o muncă absorbantă fiindcă primul sfert sau chiar prima jumătate este întrebuințată adesea pentru așa numita antrenare, iar când activitatea s'a dezvoltat în elan, trebuie să înceteze fiindcă s'a terminat ora. Nu suntem deci împotriva menținerii aceluiaș fel de muncă, dacă ea este absorbantă, adică dacă este susținută de interes. Aceasta însă să nu treacă de două ore consecutive. Deasemenea nu suntem împotriva variației înviorătoare a muncii școlare, cu condiția să nu fie o succesiune de contraste sau de materii disparate.

Rolul administrației centrale îl concepem ca al unei autorități ocrotitoare, care se interesează să coordoneze activitățile disperse din cuprinsul țării, însuflețindu-le prin încurajări, confruntări de rezultate nu prin ordine opresive. Profesorul are mare rol în această degrevare. El poate să-și dea singur seama de nivelul școlarului și să comprime sau să dilate cuprinsul programelor în conformitate cu cerințele individualității.

II. Partea ce revine elevului din munca școlară se pierde adesea din vedere sau se bagatelizează, deși în ultima analiză e unicul scop al învățământului. Lucrul școlarului în sens de activitate ce o desfășoară el în toate ocaziunile învățământului, poate fi paralel cu al profesorului care ține prelegerea — greu de supravegheat deși foarte interesant — și succesiv activității profesorului, ca activitate de reacție și aplicație. Acest fel de activitate din categoria ultimă poate fi supravegheat și dirijat. E de extremă importanță să se inspecteze și să se ajute copilul să capete metoda de lucru. Cei mai mulți elevi sunt lăsați să se sbată singuri, neajutorați în munca lor personală, făurindu-și metode false, adevărate vicii în practica muncii intelectuale. Se impune deci pentru netezirea drumului în această direcție, instituirea profesorului ajutor, a profesorului preparator, pe care noi îl dorim recrutat dintre candidații titularizați, care n'au încă loc în învățământ. Ei ar face stagiul de profesor ajutor înainte de a căpăta dreptul să fie numiți în învățământ cu titlul de profesor. Munca profesorului ajutor ar fi să se conceapă ca o activitate foarte asemănătoare cu a regisorului care pune în scenă și face să se desfășoare spectacolul, fără ca el să se vadă. Acesta ar fi *lucrul dirijat*. Colaborarea dintre profesorul care predă materia în clasă și profesorul ajutor e asigurată prin faptul că profesorul stagiar asistă pe titular la predare și continuă întreținerea atmosferei de muncă în sala de meditație pe propria lui socoteală.

Alături de munca profesorului ajutor din săli anume de meditație ce s'ar institui pe lângă fiecare școală, ar fi acțiunea familiei mai ales în privința formării conduitei și a caracterului. Colaborarea familiei cu școala este o problemă rezolvată fericit în unele țări, care ar putea servi ca model pentru cele în care aceasta încă n'a putut fi rezolvată.

III. Rolul medicului în dinamica școlii îl concepem ca determinant în toate fazele învățământului. Selecția școlară nu se poate gândi fără cuvântul medicului, care trebuie să fie tot atât de greu ca și al pedagogului. Contingentele școlare trebuiesc triate și repartizate în clase omogene și aceasta în primul loc este opera medicului. Serviciul de fișe preliminare ar holări pentru fiecare elev regimul de studii, felul muncii. Ca urmare autoritatea superioară ar institui regimuri speciale de ore și studii după indicațiile medicului și pedagogului. Urmându-se curba creșterii s'ar putea evita catastrofele din crizele de creștere. Aceasta ar justifica sistemul claselor mobile.

Organizarea orarelor și în genere a activității școlare ar fi seama de coeficientul și curba de oboseală, care de asemenea cere concursul medicului. Interesant ar fi să stabilească această curbă și acest coeficient la fiecă grupare etnică la copii între 10 și 20 de ani.

NOTĂ. Este îmbucurător faptul că, dezideratele acestea, care în 1931 pluteau încă pentru țara noastră în nouri utopiei, coboară în 1935 pe pământ ferm. Semnalăm ca document pentru viteza cu care uneori progresează adevărul introducerea cu caracter de obligativitate a fișelor individuale și zelul cu care literatura noastră pedagogică a îmbrățișat noutatea, considerată nu de mult ca erezie. O frumoasă ilustrație a spiritului ales de tinerețe și noutate o constituie orarul Școalelor Normale pe anul 1935-36.

I. DRĂGAN, Profesor

Realizări în domeniul bibliotecii

Biblioteca, în general, e tezaurul mintal al generațiilor înaintașe, care s'au trudit, din greu, cu deslegarea problemelor vremii — a problemelor de atunci și de totdeauna. În ea se păstrează, neîntrerupt, firul de aur al celei mai alese și mai prețioase justificări a existenței omenești: cugetarea.

Cum s'a întrupat cugetarea umană, de-a-lungul vremii? Desigur, într'atâtea și atâtea opere nepieritoare, ce înfruntă veacurile și 'n fața cărora lutul nostru însuflețit pare o efemeridă. Dar, întruparea cea mai temeinică și mai credincioasă, a gândurilor omenirii, s'a făcut mai ales prin carte.

Cartea, tipăritura în general, înseamnă alianța vremelniceii omului cu eternitatea. Și, de gândul acesta, al nemuririi, omul a fost obsedat de când îi lumea. Mereu căuta un semn, un simbol material, care să-i cristalizeze, pentru veacuri, cuvântul lui rar, gândul lui genial, năzuința lui fulgerătoare. Căci prea a simțit, omul, necredința tradiției biologice a sângelui și a memoriei.

Istoria alfabetelor lumii antice nu-i altceva decât tocmai această năzuință, neîncetată, de alianță a vremelniceii omului cu eternitatea.

Lumea veche și-a avut cărțile ei: cărămizile hieroglife și cuneiforme, papirusuri-le, inscripțiile de pe morminte și monumente, tablele de ceară.

Istoria ne vorbește despre strălucita bibliotecă din Alexandria, în flăcările căreia s'a mistuit aproape toată civilizația antică.

Dar, niciodată n'a luat cartea un avânt mai mare, ca dela anul 1450 — data invenției tiparului. De atunci, cum se întinde focul, luminând în noapte, așa s'au înmulțit tipografiile și așa s'au răspândit cărțile purtătoare de înțelepciune și știință.

Dacă unele din țările civilizate, ale Europei, au reușit să-și întemeieze vechi biblioteci de manuscrise și cărți, încă demult, apoi în Țările române nu poate fi vorba despre asemenea realizări — nici admițând existența faimoasei școli a lui Grigore Țamblac la Suceava, în vremea civilizatoare a Voievodului Alexandru cel Bun, nici acceptând minunata existență a Universității dela Cotnariii genialului Despot Vodă.

Și, totuși, începuturile, bibliotecilor la noi, trebuie căutate în mănăstirile noastre — cuvioase focare de credință și cultură. Acolo s'au întemeiat întâiu tipografiile, acolo erau diecii și pisării, acolo s'au ivit meșterii, acolo cărturarii, acolo — înșfârșit — era atmosfera favorabilă.

În ținutul nostru, în afară de Mănăstirea Neamțului, a Bistriței și a Secului, nu vom găsi urme de biblioteci, până la jumătatea veacului al XIX-lea. Abia la 1869 s'a întemeiat, în Piatra-Neamț, o bibliotecă publică — a „Societății pentru învățătura Poporului Român“. Dar, deocamdată, nu putem preciza cât, cum și unde va fi funcționat acea bibliotecă, cuprinzătoare a peste 500 de volume.

După anul 1900, a luat ființă în Piatra, o altă bibliotecă — aceea a „Cercului Cultural Vasile Conta“. Și aceasta n'a funcționat multă vreme, după cum n'a avut viață lungă nici inițiativa „Ligii Culturale“.

Dar, trecutul se îmbină armonios cu prezentul și cu viitorul. Azi, toate aceste năzuinți, se găsesc fericit întrunite în biblioteca liceului de băieți „Petru-Rares“, a cărei început dibuitor a mers aproape paralel cu încercările pomenite.

Biblioteca liceului de băieți, numără azi peste 9.000 volume, în afară de colecțiile a peste 20 reviste literare și științifice,

Cred că nu e lipsit de interes să arăt, aici, grija pe care Comitetele școlare ale liceului, au pus-o pentru înzestrarea bibliotecii, numai în ultimii zece ani. Astfel, în anul 1925, s'au cheltuit, pentru cărți, suma de 20.000 lei; în 1926, lei 25.000; în 1927, lei 22.000; în 1928, lei 21.465; în 1929, lei 21.193; în 1930-31, lei 27.591; în 1932, lei 24.155; în 1933-34, lei 36.449. În totul peste 200.000 lei, în zece ani.

Desigur, la cele de mai sus nu trebuie să uităm însemnatele donațiuni, ale Academiei Române, ale Casei Școalelor și, mai ales, atâtea și atâtea donațiuni particulare, ale multor persoane din oraș și județ. Donațiunile acestea mici, dar multe și, uneori, foarte importante — așa cita ca un exemplu recent rara și valoroasa colecție a Uricarului lui T. Codrescu, donată de profesorul Gh. Gheorghiu — au pornit, uneori, din îndemnul propriu al celor legați sufletește de instituția noastră; de cele mai multe ori, însă, ele au pornit din stăruința personalului de conducere a bibliotecii. Căci, dacă sunt mulți acei cari ar fi dispuși să facă donațiuni, apoi acestea nu se obțin cu circulări și apeluri trimise din birouri, ci cu perseverență, cu sacrificii de interese personale — trebuie să umbli ca să afli! — cu pierdere de timp și de bani.

Față de această grijă, biblioteca tinde să devie tot mai mult un organism viu, un factor social pentru promovarea culturii și a instrucțiunii în masa cititorilor din oraș, din județ și chiar din județele vecine. Anul acesta, nu rare au fost cazurile când intelectualii din județul nostru și din Bacău au venit să consulte biblioteca liceului, pentru documentarea unor monografii de sațe, în curs de apariție.

Cred, iarăș, că nu e lipsit de interes să arăt frecvența lunară a bibliotecii, măcar în ultimul an. Astfel, în luna Septemvrie 1934, au fost consultate 110 volume de către 60 cititori; în Octomvrie, 464 vol. — 240 cititori; în Noemvrie, 465 vol. — 246 cititori; în Decemvrie 498 vol. — 275 cititori; în Ianuarie 1935, s'au consultat 488 vol. — 265 cititori; în Februarie, 356 vol. — 199 cititori; în Martie 528 vol. — 324 cititori; în Aprilie 537 vol. — 307 cititori; în Mai 385 vol. — 215 cititori; în Iunie 196 vol. — 105 cititori; în Iulie 170 vol. — 87 cititori; în August 339 vol. — 173 cititori; în Septemvrie 289 vol. — 159 cititori.

Biblioteca este deschisă — oficial — în fiecare marți după amiază. Ocazional, însă, cât timp am fost la conducerea ei, am stat oricând la îndemâna celor ce m'au solicitat, pentru cărți și informațiuni.

Cărțile se împrumută acasă, pe termen de o săptămână. Elevilor liceului în schimbul unei cotizații lunare de 5 lei pe lună, iar persoanelor străine de școala noastră, în schimbul unei garanții —dublu prețul cărții— și a unei cotizații lunare de 10 lei.

În general se împrumută aproape orice carte obișnuită. Restricții se fac numai pentru cărțile vechi, pentru volumele cu planșe artistice și pentru colecțiile de documente. Acestea s'au dat spre consultare numai în localul școlii.

Împrumutul cărților acasă, dacă scutește plata unui funcționar permanent și cheltuelile de întreținerea unei săli — pe care nici nu văd, deocamdată, cum ar pune-o liceul la dispoziție — apoi are și mari desavantaje :

„Se întâmplă, uneori, să nu găsești cartea de care ai nevoie — deși e catalogată — fiindcă va fi fost, cine știe când, împrumutată cuiva, care n'a restituit-o încă.... Din cutare volum — operă de migăloasă artă tehnică a trecutului, un cititor lipsit de pietate a sustras planșele; dintr'altul chiar paginile; iar când administrația a prins de veste a fost prea târziu. Întâlnești, alteori, cărți cu filele gata să se răvășească și altele având pagini întregi ticsite cu tot felul de comentarii, scrise în toate sensurile și în toate culorile, încât ți-i silă să le mai răsfoiești....“.

Pentru o conducere pasionată, cum a fost aceea a profesorului Mihailescu și a subsemnatului, neajunsurile acestea dor; îți revoltă sufletul atunci când dai peste cartea batjocorită și îți dăunează relațiilor de prietenie, atunci când bănuiești sau cunoști pe infractor....

Cum e organizată biblioteca ?

Aranjarea sistematică a ei — după modelul Fundației Carol I — am început-o încă din 1930, alături de profesorul Mihailescu, care a condus-o, cu multă dragoste, între 1920-33. Cărțile sunt înregistrate într'un inventar general și poartă numărul curent al intrării și al așezării lor în rafturi. Fiecare carte mai are o fișă, în dublu exemplar, din care una e așezată alfabetic, pe autori — iar alta, tot alfabetic, pe specialități. Cine caută o carte, o poate deci găsi, fie la autorul fie la materia respectivă. Aranjarea

bibliotecii pe fișe și mutarea ei în sala mare, dela etajul liceului, a durat aproape un an.

Azi, la această bibliotecă, se poate lucra aproape ca într'un centru cultural recunoscut.

Cititorul obișnuit găsește o complectă și bogată bibliografie a scriitorilor noștri reprezentativi — clasici și actuali.

Cititorul de reviste găsește: Convorbiri Literare, Viața Românească, Gândirea, Ramuri, Revista Critică, Arhiva dela Iași și București, Revista Fundațiilor, Natura, Revista de Filozofie, Rânduiala, Familia, etc.

Cercetătorul pe tărâmul migălos al științei găsește cărțile de căpătâiu — române și străine.

Cel ce vrea să studieze trecutul neamului și al pământului nostru, are la îndemână bogate colecții de studii și documente: Uricarul, Hurmuzachi, Bogdan, Ureche, Xenopol, Hașdeu, Ghibănescu, Iorga, Pârvan, Costăchescu, etc.

Cercetătorul slovei românești găsește monumentală bibliografie Bianu-Hodoș, Memoriile Academiei, Densușianu, Philippide, Pușcariu, Iorga, Pascu, Capidan, Cortoian, Rosetti, etc... Deasemenea un însemnat număr de cărți vechi românești.

Iubitorii de tradiție și folclor, găsesc, însemnate colecții de specialitate.

Iubitorii de artă, găsesc și ei monumentale colecții în colorii: Curtea de Argeș de prof. O. Tafrali, Mănăstirile din Bucovina de prof. I. D. Ștefănescu, Evangheliarul lui Urie dela Neamț din 1429, Bisericile Moldovenești de Balș, Revista Arta și Arheologie, Boabe de grâu, etc...

Și alte multe lucruri interesante, din toate domeniile.

Constantin Turcu

IV. ACTUALITĂȚI

CRONICA. Problemele școlii se discută în publicul românesc în sferă din ce în ce mai largă. Presa cotidiană și aproape toate periodicele le dau o importanță deosebită. Numeroasele studii, discuții și polemici sunt o mărturie. Remarcăm pe d. Tudor Arghezi cu „Abecedarul cetitorului“ din „Adevărul literar“ Nr. 767 din 1 Sept. 1935 și pe d. Camil Petrescu care se ocupă, în numărul de pe ultima săptămână a lunii expirate din „Munca literară“, despre cărțile de școală, pentru că adeseori oamenii de litere spun adevăruri la care nu se gândesc toți acei cari stau o viață întreagă pe catedră.

RECENZII.

Sociologia militans de prof. univ. D. Gusti. Pentru acei cari au urmărit și-au cunoscut activitatea d-lui prof. Gusti — în

expedițiile sale monografice din „Nereju“, „Drăguș“ etc., la Institutul social român, sau la Fundațiile culturale Regale — „sociologia militans“ nu este o surpriză. E concluzia trasă dintr'o activitate rodnică de mai bine de-un pătrar de veac și prima operă de sociologie la noi care militează cu material autohton. De fapt „sociologia militans“ este prelegomena la opera definitivă și vastă a distinsului profesor și animator care nu va întârzia să apară. Opera d-lui prof. Gusti se sprijină pe realități, pe-o experiență îndelungată și pe-o adâncă intuiție a valențelor noastre etnice. Pentru creatorul de instituții și institute sociologia nu începe cu Auguste Comte ci cu sistemele filozofice ale lui Plato și Aristot, iar ideologiile fiind expresia fidelă a societății nu anticipează faptele, cum cred unii sociologi, ci invers. Din acest motiv și

sociologia merge inductiv dela realități spre ideologii. Pe planul realității noastre culturale d. prof. Gusti se situează pe linia de înțelegere a lui Eminescu și a lui Kogălniceanu. D-sa constată, că toți acei cari cunosc profund etnicul nostru, că instrainarea voită a sec. XIX, când s'au altoit pe cultura noastră, cele mai abrocadabrante ideologii și curente de import, ne-a derutat și subvaluat. Iar revirementul nu poate fi altul decât întoarcerea la etnicul și la autenticul românesc care nu e altul decât satul, prototipul nostru cultural și leagăn al românismului. De unde o sociologie care pleacă dela premise rurale. Și asta nu se poate face, după d. Gusti, decât cu ajutorul monografiei sociologice a cadrului sătesc (biologic, cosmologic, istoric și psihologic) și a activității țărănești (economică, juridică, politică și spirituală).

Lectura „sociologiei militans“ vă poate edifica pe deplin.

Anuarul liceului „Petru-RarEș“ din Piatra-N. pe anul 1933-34. S'a găsit un om — d. Const. Turcu — care a scos vână de apă dintr'un Ogaden: a transformat anuarele liceului cu patron voevodal din arhive insipide de bilanțuri, situații de sfârșit de an și repartiții de ore, în arhive de știință și gânduri, strânse pentru și de dragul celei mai pitorești regiuni din țară și închinată pios, ca aurăriile trecutului, profesorilor ieșiți la pensie. Anuarul pe anul 1933-34 ține locul unor „anale“ pietrene. Incercând sa creeze o viață culturală a regiunii acesteia cu relief divers și trecut romantic, contribuie la o monografie a ținutului pe care o așteptăm de la un cercetător viitor. În felul lui anuarul liceului pietrean este unic; d-l Turcu a dat cu succes o lecție pe țară de felul cum trebuie alcătuită asemenea lucrare. Deaceia critica tuturor periodicilor și ziarelor importante i-au adus binemeritate elogii. Nu putem insista asupra sumarului bogat și variat, dar recomandăm cetitorilor să ceară d-lui Turcu anuarul spre lectură și convingere.

M. COJOCARU

CRISTEA PÂRLOG. „Psihologia desemnului“. Editura Institutului de psihologie al Universității din Cluj.

Problema aptitudinii la desemn este cu atât mai importantă pentru psihologia și educația copilului, cu cât ea apare încă dela o vârstă destul de fragedă, când copilul începe să-și exteriorizeze nouile senzații prin schițe, mai bine sau mai

puțin bine executate, dar care au darul de a ne desvălui fondul lui sufletesc și de ai pune în activitate imaginația creatoare.

Importanța desemnului în școală, atât ca mijloc de educație estetică, precum și de perfecționarea și dezvoltarea: spiritului de observație, memoria vizuală, imaginația, spiritul inventiv, deprinderea mâinii. etc. este destul de mare. Ea nu se reduce însă numai la atât. E foarte interesant să cunoaștem în ce măsură această aptitudine se găsește la elevii noștri.

Lucrarea d-lui Cristea Pârlog „Psihologia desemnului“ vine să ne arate procedeul care trebuie urmat pentru a ajunge la această cunoaștere.

Scopul lucrării, după cum arată și d-sa în prefață, este „stabilirea unei metode practice și științifice, pentru măsurarea și deagnosticarea aptitudinii la desemn, metodă pe care s'o poată aplica orice educator care vrea să cunoască aptitudinea la desemn a unui copil și tot odată să știe în ce măsură există față de mijlocia copiilor de aceeași etate: este sub normă, este deopotrivă, ori este superioară normei și anume cu cât“.

Cartea aceasta a d-lui Cristea Pârlog, apare în urma unor îndelungate și fructuoase experimentări în școli de diferite grade, pe care D-sa le-a vizitat începând cu 1928-1929 și continuând în 1929-1930.

Experiențele au fost făcute în școlile din orașele: Brăila și Galați și în județele: Brăila Tulcea și Covurlui. Copiii n'au fost selecționați și luați din toate straturile sociale și din mediuri diferite.

Ca număr subiecții se repartizează astfel:

- 1) Grădini de copii 386 subiecți.
- 2) Școli primare 2452 subiecți.
- 3) Școli secundare 650 subiecți.

Înainte de a trece la subiectul propus autorul dezvoltă câteva capitole tot așa de interesante și cari ne ajută să înțelegem și mai bine problema măsurării și deagnosticării aptitudinii la desemn.

Spațiul nu ne permite să vorbim despre ele mai pe larg, după cum nu ne permite să dezvoltăm prea mult nici problema fundamentală a lucrării. Ne mulțumim doar să înșirăm câteva din ele în ordinea în care sunt discutate:

I. Natura și structura aptitudinilor, II. Aptitudinea la desemn, III. Evoluția desemnului la copii, IV. Evoluția reprezentării grafice a animalelor, V. Proporția și mișcarea în desemele copiilor etc.

În partea III-a a lucrării, autorul des-

voltă metoda pentru măsurarea și diagnosticarea aptitudinii la desen. Pentru aceasta, principiul lui Binet, i s'a părut cel mai just: „Aptitudinea la desen se constată prin desen“.

Se știe că e foarte greu de a stabili teste care să aibă o valoare universală pentru studiul inteligenței, gradului de instrucție, minciunii, hărniciei, etc. Deosebiri ce există între popoare, precum și deosebirile cari s'au accentuat prin cultură și civilizație, fac ca testele aplicate într'o țară, să sufere modificări, căutându-se în fiecare țară, dacă nu și regiune, un etalon aparte. Experiențele făcute în Germania, Franța, Anglia, America, România, etc. asupra desenului ne arată un lucru extrem de interesant: copiii din orice țară și de orice neam, au aceleași caracteristici la desen. Prin aceasta testele de desen, au un avantaj foarte mare: *ele au o valoare universală.*

Alegerea testelor de desen s'a făcut după următoarele reguli: 1) Să fie cunoscute de toți copiii și 2) să fie gradate ca greutate.

Dăm aci testele folosite pentru desen:

Ședința I. Test. 1. Un om. 2. Un cal. 3. O pisică. 4. Un cocos.

Ședința II. Test. 5. O masă și un scaun.

6. Un pom. 7. O gheată. 8. Un cocos.

Ședința III. Test. 9. O căruță. 10. Tata a plecat la plimbare cu băiatul și cu fetița sa.

Ședința IV. Test 11. Călărețul trântit.

Ședința V. Gâsca și bobocii.

Toate testele sunt de grup, așa că aplicarea lor este ușurată. În restul lucrării se dau toate instrucțiunile pentru aplicarea și executarea testelor precum și notarea lor. Se dau deasemenea explicații asupra etalonării testelor pe etăți, reprezentării grafice și scara finală pe puncte.

Etalonul de măsură pe care d-l Cristea Pârlog l-a stabilit, și care după părerea d-lui Fl. Ștefănescu-Goangă, este primul etalon de măsurare al aptitudinii la desen, ce există în toată literatura psihologică universală, va fi de un mare folos pentru școală; nu numai că prin ajutorul lui se va putea evalua sigur și obiectiv aptitudinea la desen la copii, dar se vor putea selecționa acei cari arată încă de mici un deosebit și real talent la desen.

Dacă ținem seama și de condițiunile tehnice în care apare lucrarea și de clișeele cari o întregesc, ea nu este cre-

dem și sub raportul acesta cu nimic mai prejos de cărțile similare ce apar în Apus.

NECULAI ARHIP

REVISTA REVISTELOR.

Plănuiam să facem din acest capitol al „Preocupărilor didactice“ o antologie lunară din periodicele românești. N'am isbutit, la acest număr de debut, — din multiple și serioase motive — să dăm cetitorilor decât câteva sumare informații asupra noutăților din sezonul expirat la recentul echinocțiu.

Revista de pedagogie a institutului și seminarului pedagogic universitar din Cernăuți apare, sub direcția d-lui prof. univ. C. Nariy, într'o formă academică, impecabilă. În caetul III-lea, anul V-lea, publică un sumar bogat, variat și interesant. Recomandam, pentru membrii corpului didactic primar, articolul d-lui Scorpan despre „Institutele de reeducare pentru copiii anormali din România“.

Revista generală a învățământului este o revistă sobră, didactică, foarte bună și foarte serioasă. În Nr. 5-6, anul XXIII, publică un articol al d-lui Radu Petre deosebit de interesant și sugestiv pentru învățători: „Aspectele educative ale grădinișii școlare“. Il recomandăm tuturor spre lectură și aplicare. Tot sumarul revistei este bun și pus la punct.

Apostolul în Nr. triplu 9, 10 și 11, publică 70 de documente inedite, descoperite și clasate de către d-nii C. Turcu și C. Stoide. E de prisos să insistăm asupra importanței acestor hrisoave și regeste; atragem atenția asupra hrisovului Antimiei — fiica cronicarului Grigore Ureche, despre care Gheorghe Ștefan spune că „era în cărți foarte învățată“ — care, prin caligrafie, trădează rafinamentul cărturarilor a fetei Vornicului țării de jos;

Societatea „Tinerimea română“ publică în Nr. 10, anul curent, în continuare, un articol al d-lui G. G. Antonescu despre problemele actuale ale școlii românești. Autoritatea în materie a autorului ne scutește de aprecieri și recomandări.

Boabe de grâu este o revistă elegantă și cochetă ca o ducesă. În Nr. 9 publică două studii — unul al d-lui C. Gheorghian despre „Bucovina în pictură“ și celălalt al d-lui Marcu Beza despre obiectele de artă dăruite mănăstirilor din Sinai și Ierusalim de către voievozii noștri — însoțite de numeroase fotografii. Boabe

de grâu este un auxiliar de folos învățătorilor când vorbesc despre frumusețea și despre trecutul acestui pământ.

Rânduiala — arhivă de gând și faptă românească — publică în Nr. 2, Aprilie-Iunie 1935, un articol „Țară și țări“ a d-lui I. I. Ionică care ar trebui citat în întregime. E vorba de neglijatele realități românești, pe care statul unitar și indivizibil, construit după sistema lui Napoleon nivelatorul de țări, le terfelește și le ignoră. Cetiți articolul în întregime. Sunt acolo fundamentări și sugestii pentru acei cari cred în învățământul regionalist și 'n localismul educativ.

Tot acolo d-l Conea scrie despre Basarabii dela Argeș. După teoriile Iorga-Filiti, Onciul Hayden și Xenopol despre întemeerea „Țării românești“, d-sa aduce o ipoteză și o pistă nouă pentru cercetarea tenebrosului început al Ungrovlahiei. Ipoteza: întemeerea pornește din Hațeg, iar pista: material toponimic și onomastic inedit și bogat, care s'ar putea încerca să le lămurească origina teritorială și etnică a Basarabilor. Recomandăm cu insistență „Rânduiala“. Abonamentul e 200 lei anual, iar adresa: str. Puțul cu plopi 9, București 2.

Familia dela Oradea-Mare nu e cu nimic mai prejos de revistele occidentale. Are un sumar ales, variat și serios. Remarcăm îndeosebi articolul „Tehnica și educarea culturii spiritului“ scris cu multă judecată și cu foarte mult adevăr. Să putem, l-am cita în întregime. Interesante lucruri scriu d-nii H. Streiman

despre „capacitate“ și V. Vâlcovici despre „Stratosferă și viteză“-

Convorbiri literare Nr. din vacanță, publică un articol al d-lui M. Florian despre „Criza filozofiei contimporane, care merită să fie cetit. Tot acolo d-l Augustin Pop scrie despre „Slavici“ lucruri pe care le-a scris, mai frumos și mai demult d-l Iorga în „Les ecrivains realistes en Roumanie“ și 'n Ist-literaturii românești în 14 conferințe. Remarcăm, ca o curiositate, versurile postume ale lui P. Ispirescu. La cronică: lit. feminină de Erastia Peretz și Expoziția dela Bruxelles de Tzigara Samurçaș.

Gândirea, cunoscuta revistă care militează pentru crezul rațional-creștin, apare într'o ținută aristocratică: luxoasă și elegantă ca un diplomat. În numărul depe Septembrie publică un extrem de interesant studiu al originalului filozof Lucian Blaga despre „Inconștient“, cu titlul minunat ales' „*celalalt țărâm*“. Recomandăm, din sumar, cronică. Este bine scrisă, serioasă și de actualitate.

Revista Fundațiilor Regale, încearcă să apară în factura lui „Mercure de France“; și isbuteste. În sumarul n-rului 9 publică: Poezia românească în epoca lui Asachi și Eliade de P. Zarifopol; Deficiența bugetară de E. Demetrescu; Note dramatice de Acterian; Aspectele lirice contimporane de Șerban Cioculescu. Revista e foarte bună și eftenă. Pentru candidații la examene este de mare folos.

M. COJOCARU

BIBLIOGRAFIE.

PEDAGOGICE :

St. Bârsănescu : Didactica ; ed. Scrisul Româneasc 1935.

Prof. Fl. Ștefănescu-Goangă : Selecția capacităților și orientarea profesională : editura inst. de psihologie experimentală și aplicată a Univ. din Cluj. 60 lei.

Liviu Rusu : Selecția copiilor dotați. Idem. 130 lei.

Bologa, Mărgineanu, Roșca, Tudoran : Psihologia configurației. Idem. 100 lei.

N. Mărgineanu : Psihotehnica în Germania. Idem. 60 lei.

Al. Roșca : Măsurarea inteligenței și debilitatea mintală. Idem. 150 lei.

Lucian Bologa : Psihologia vieții religioase. Idem. 200 lei.

Cristea Pârlog : Psihologia desemnului. Idem. 120 lei.

I. C. Petrescu . Școalele experimentale. Inst. ped. București 90 lei.

C. Geoageade : Psihologia gândirii copilului. Ed. soc. rom. de filozofie. 150 lei.

Soc. de filozofie : Omagiu prof C, Rădulescu-Motru.

V. Harea : Datoriile învățătorului. Ed. Scrisul românesc Craiova. 98 lei.

Ion Buricescu : Didactica logicei. Ed. Tip. române unite Buc. 50 lei.

DIVERSE :

C. C. Ginescu : Istoria Românilor vol. I. Ed. II. Fund. Regale. 200 lei.

C. Gane : Trecute vieți de Doamne și Domnițe, vol. I. Ed. „Universul“ Buc. 180 lei.

C. Gane : Idem vol. II. Ed. Fund. Regale. 160 lei.
